

**2013-nji ýylyň 1-nji iýulyndan başlap «Sala salşyk hakynda»
Türkmenistanyň kanuny – Türkmenistanyň 2013-nji ýylyň 4-nji
maýynda kabul edilen № 395-IV Kanuny esasynda güýjüni ýitirýär.**

**TÜRKMENISTANYŇ
K A N U N Y**

Sala salşyk hakynda

(Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2012 ý., № 3-4, 63-nji madda)

Şu Kanun Türkmenistanda geçirilýän sala salşyklarataýýarlyk görmek we geçirmek bilen bagly gatnaşyklary düzgünleşdirýär hem-de Türkmenistanyň raýatlarynyň sala salşyklarda öz erk-islegini erkin beýan etmegini üpjün edýän kepillikleri belleýär.

I BAP. UMUMY DÜZGÜNLER

1-nji madda. Sala salşyk hakynda düşünje

1. Sala salşyk(halkyň ses bermegi) – munuň öziTürkmenistanyň raýatlarynyň ses bermek arkaly döwlethäkimiýetini amala aşyrmaga gös-göni gatnaşmagynyň bir görnüşidir.

2.Jemgyýetiň we döwletiňdurmuşyna degişli möhüm meseleleri çözmek üçin ähliahk we ýerli sala salşyklarygeçirilip bilner.

2-nji madda. Sala salşyk hakynda Türkmenistanyň kanunçylygy

1. Sala salşyk hakynda Türkmenistanyň kanunçylygy Türkmenistanyň Konstitusiyasyna esaslanýar hem-de şu Kanundan we Türkmenistanyň beýleki kadalaşdyryjy hukuk namalaryndan ybaratdyr.

2. Eger Türkmenistanyň halkara şertnamalarynda şu Kanunda göz önünde tutulan kadalardan başga kadalar bellenilen bolsa, onda halkara şertnamalarynyň kadalary ulanylýar.

3-nji madda. Sala salşygy geçirmegiň ýörelgeleri

1. Sala salşyklar gizlin ses bermek arkaly ählumumy, deň, göni saýlaw hukugynyň esasynda geçirilýär.

2. Türkmenistanyň raýatlary sala salşyga deň esaslarda gatnaşýarlar. Sala salşyga her bir gatnaşyjynyň bir sesi bardyr.

3. Türkmenistanyň raýatlary sala salşyga çykarylan meseläniň (meseleleriň) tarapyna ýa-da onuň (olaryň) garşysyna gös-göni ses berýärler.

4. Türkmenistanyň raýatynyň sala salşyga gatnaşmagy erkin we meýletindir.

5. Sala salşykda ses bermek (mundan beýläk – ses bermek) gizlidir.

4-nji madda. Sala salşyga gatnaşmak hukugy

1. Türkmenistanyň on sekiz ýaşy dolan raýatlarynyň sala salşyga gatnaşmaga hukugy bardyr.

2. Türkmenistanyň raýatlarynyň haýsy millete degişlidigine, teniniň reňkine,

jynsyna, gelip çykyşyna, emläk hem wezipe ýagdaýyna, ýaşayan ýerine, diline, dine garaýşyna, syýasy ygtykadyna, haýsy partiýa deňişlidigine ýa-da hiç partiýa deňişli däldigine garamazdan, olaryň sala salşyga gatnaşmak hukugyny göni ýa-da gytaklaýyn çäklendirmek gadagan edilýär.

3. Kazyýet tarapyndan kämillik ukyby ýok diýlip ykrar edilen raýatlar, azatlykdan mahrum ediliş ýerlerinde jeza çekýän adamlar sala salşyga gatnaşmaýarlar. Beýleki halatlarda raýatlaryň sala salşyga gatnaşmak hukuklarynyň çäklendirilmegine ýol berilmeýär we Türkmenistanyň kanunçylygynda bellenen jogapkärçilige getirýär.

5-nji madda. Ählihalk sala salşygyň meseleleri

1. Ählihalk sala salşygy Türkmenistanyň bütin çäginde geçirilýär.

2. Şu meseleler ählihalk sala salşygynda garalyp bilner:

1) kanunyň kabul edilmegi;

2) hereket edýän kanunyň ýa-da onuň aýry-aýry düzgünleriniň üýtgedilmegi ýa-da ýatyrylmagy;

3) kanunlaryň we beýleki kadalaşdyryjy hukuk namalarynyň esasy mazmunyny kesgitleýän çözgüdiň kabul edilmegi.

3. Türkmenistanyň Döwlet serhedi we onuň dolandyryş-çäk birlikleriniň araçäkleri hakynda; Türkmenistanyň goranmagyny we howpsuzlygyny üpjün etmek hakynda; jemgyýetçilik tertibini goramak, raýatlaryň saglygyny we howpsuzlygyny goramak boýunça adatdan daşary we gaýragoýulmasyz çäreleri kabul etmek hakynda; wezipeli adamlary wezipä bellemek we wezipeden boşatmak bilen baglanyşykly meseleler; Türkmenistanyň halkara şertnamalaryndan gelip çykýan borçnamalary ýerine ýetirmäge deňişli meseleler ählihalk sala salşygynda garalyp bilinmez.

6-njy madda. Ýerli sala salşygyň meseleleri

1. Ýerli sala salşyk deňişli etrapdaky şäheriň, şäherçäniň ýa-da geňeşligiň çäginde geçirilýär.

2. Şu meseleler ýerli sala salşygynda garalyp bilner:

1) Geňeşiň kararyny üýtgetmek ýa-da ýatyrmak hakynda;

2) ýerli ähmiýetli has möhüm meseleler boýunça kararlary kabul etmek hakynda.

3. Etrapdaky şäheriň, şäherçäniň, geňeşligiň ýa-da obanyň araçäkleri hakynda; jemgyýetçilik tertibini goramak, raýatlaryň saglygyny we howpsuzlygyny goramak boýunça adatdan daşary we gaýragoýulmasyz çäreleri kabul etmek hakynda; ýerine ýetiriji ýerli häkimiýetiň we ýerli öz-özüni dolandyryş edaralarynyň wezipeli adamlaryny wezipä bellemek ýa-da saýlamak we wezipeden boşatmak hakyndaky meselelere ýerli sala salşygynda garalyp bilinmez.

7-nji madda. Sala salşygy bellemek hukugy

1. Ählihalk sala salşygy geçirmek baradaky çözgüdikabul etmek hukugy Türkmenistanyň Mejlisine deňişlidir.

2. Ýerli sala salşygy geçirmegi bellemek hukugy deňişli Geňeşe deňişlidir.

3. Sala salşyklar adatdan daşary ýagdaý döwründe geçirilmeýär.

8-nji madda. Salasalşygy geçirmegi üpjün etmek

1. Sala salşyklara taýýarlyk görmegi we olary geçirmegi Türkmenistanyň kanunçylygyna laýyklykda döredilýän saýlawlar we sala salşyklarbaradaky toparlar (mundan beýläk - sala salşyk toparlary) üpjün edýärler.

2. Sala salşyklara taýýarlyk görmekde we olary geçirmekde sala salşyk toparlary öz ygtyýarlyklarynyň çäklerinde döwlet häkimiýet we ýerli öz-özüňi dolandyryş edaralaryndan garaşsyzdyrlar.

3. Sala salşyk toparlarynyň işine döwlet häkimiýet we ýerli öz-özüňi dolandyryş edaralarynyň, syýasy partiýalaryň, jemgyýetçilik birleşikleriniň, edaralaryň, guramalaryň, kärhanalaryň, şeýle hem wezipeli adamlaryň hem-de raýatlaryň gatysmagyna ýol berilmeýär.

9-njy madda. Sala salşygy geçirmegiň aýanlygy

1. Sala salşyk toparlary sala salşyga taýýarlyk görmek we ony geçirmek işlerini açyk we aýan amala aşyrýarlar.

Sala salşyk toparlary öz düzümi, ýerleşýän ýeri we geçirýän işleri, sala salşygyň meseleleri we sala salşygyň jemleri hakynda raýatlara habar berýärler.

2. Sala salşyga taýýarlyk görlişine we geçirilişine syn etmegi milli synçylar, daşary ýurtlaryň, halkara guramalarynyň synçylary (mundan beýläk-daşary ýurt (halkara) synçylary) amala aşyryp bilerler.

3. Döwlet häkimiýet we ýerli öz-özüňi dolandyryş edaralarynyň ýolbaşçylaryndan, kazylardan, prokurorlardan, sala salşyk toparlarynyň agzalaryndan başga Türkmenistanyň saýlaw hukukly raýaty milli synçy bolup biler.

4. Milli synçylary bellemek hukugy syýasy partiýalara, jemgyýetçilik birleşiklerine we sala salşygy geçirmek boýunça teklip bilen çykyş edýän toparlara (mundan beýläk – teklipçi toparlar) degişlidir.

Milli synçylary bellemegi syýasy partiýalar, jemgyýetçilik birleşikleri öz ýerli guramalarynyň mejlislerinde, raýatlaryň toparlary bolsa – teklipçi toparlaryň ýygnaclarynda amala aşyrýarlar.

Milli synçylar degişli welaýatyň, welaýat hukukly şäheriň (mundan beýläk – welaýat) sala salşyk topary tarapyndan bellige alynýarlar. Olara bellenilen nusgadaky şahsyýetnama berilýär.

5. Daşary ýurt (halkara) synçylaryny resmi taýdan bellige almak çakylyk haty bar bolan halatynda Türkmenistanda Saýlawlary we sala salşyklary geçirmek baradaky Merkezi topar (mundan beýläk - Merkezi saýlaw topary) tarapyndan amala aşyrylýar. Olaryň işi şu Kanun we Türkmenistanyň beýleki kadalaşdyryjy hukuk namalary, halkara hukugynyň umumy ykrar edilen kadalary bilen düzgünleşdirilýär.

Çakylyk haty sala salşygy geçirmegiň bellenilen gününden soň Türkmenistanyň Prezidenti, Merkezi saýlaw topary tarapyndan iberilip bilner.

Merkezi saýlaw topary daşary ýurt (halkara) synçysyna bellenilen nusgadaky şahsyýetnamany gowşurýar.

Sala salşyk toparlary, döwlet häkimiýet we ýerli öz-özüňi dolandyryş edaralary, wezipeli adamlar öz ygtyýarlyklarynyň çäklerinde daşary ýurt (halkara) synçysyna zerur ýardamy berýärler.

Daşary ýurt (halkara) synçysy öz işini özbaşdak we garaşsyz amala aşyrýar. Onuň işini amala aşyrmak bilen baglanyşykly çykdaýlary daşary ýurt (halkara) synçynyň özi ýa-da ony iberen tarap çekýär.

Daşary ýurt (halkara) synçylarynyň sala salşyga taýýarlyk görlişine we geçirilişine syn etmek bilen baglanyşykly bolmadyk işleri amala aşyrmaga hukuklary ýokdur. Şu

Kanun we Türkmenistanyň beýleki kadalaşdyryjy hukuk namalary, halkara hukugynyň umumy ykrar edilen kadalary daşary ýurt (halkara) synçysy tarapyndan bozulan halatynda Merkezi saýlaw topary onuň resmi taýdan bellige alynmagyny ýatyryp biler.

6. Synçylaryň hukuklary olaryň bellige alnan gününden başlanýar we sala salşygyň netijeleriniň resmi taýdan çap edilen gününde bes edilýär.

7. Synçylar şu aşakdakylara hukuklydyrlar:

1) sala salşyk toparlarynyň mejlislerinde bolmaga;
2) syýasy partiýalaryň, jemgyýetçilik birleşikleriniň wekilleri, raýatlaryň teklipleri toparlary, synçylar, raýatlar bilen duşuşmaga;

3) Türkmenistanyň sala salşyk hakyndaky kanunçylygyna, sala salşyga taýýarlyk görmegiň we geçirmegiň barşyna degişli öz pikirini beýan etmäge;

4) sala salşyga gatnaşyjylaryň sanawlary bilen tanyşmaga;

5) ses bermek üçin gutularyň möhürlenilişine, möhletinden öň ses berlişine, ses berilýän jaýyň daşynda ses berlişine, sala salşyk gününde sala salşyk uçastogunda ses berlişine syn etmäge;

6) býulletenleriň berlişine syn etmäge;

7) sesler sanalanda uçastokda bolmaga, islendik doldurylan ýa-da doldurylmadyk býulleten bilen tanyşmaga, şeýle hem ses bermegiň jemleri hakynda teswirnamanyň we beýleki resminamalaryň sala salşyk topary tarapyndan düzülişine syn etmäge;

8) sala salşyga gatnaşyjylaryň sesleriniň, sala salşyga gatnaşyjylara berlen býulletenleriň, ulanylmaz ýaly edilen býulletenleriň sanalyşyna syn etmäge;

9) sala salşygyň umumy jemleri jemlenende bolmaga, ses bermegiň jemleri hakynda sala salşyk toparlarynyň teswirnamalary we bu teswirnamalara goşulan resminamalar bilen tanyşmaga.

8. Synçylaryň şu aşakdakylara hukuklary ýokdur:

1) sala salşyga gatnaşyjylara býulleten bermäge;

2) sala salşyga gatnaşyjylaryň ýerine býulleteni doldurmaga;

3) ses bermegiň gizlinligini bozýan hereketleri etmäge;

4) sala salşyk býulletenleriniň sanalyşyna gatnaşmaga;

5) sala salşyk toparlarynyň işine päsgel berýän hereketleri etmäge.

Synçylaryň sala salşyga gatnaşyjylaryň arasynda sala salşyk boýunça wagyz işlerini geçirmäge hem hukugy ýokdur.

9. Köpçülikleýin habar beriş serişdeleriniň wekilleri sala salşyk toparlarynyň, syýasy partiýalaryň, jemgyýetçilik birleşikleriniň mejlislerinde, raýatlaryň toparlarynyň ýygnaclarynda, ses bermäge başlanylmazyndan öň gutular möhürlenilende, ses bermegiň barşynda, uçastokda sesler sanalanda, sala salşygyň netijeleri takyklandylanda we sala salşygyň umumy jemleri jemlenilende bolmaga hukuklydyrlar.

Köpçülikleýin habar beriş serişdeleriniň wekilleri ählihalk sala salşygynda welaýat sala salşyk toparynda, ýerli sala salşykda degişli etrabyň, etrap hukukly şäheriň (mundan beýläk – etrap, şäher) sala salşyk toparynda bellige alynýar. Olara bellenilen nusgadaky şahsyýetnama berilýär.

Köpçülikleýin habar beriş serişdeleri sala salşyga taýýarlyk görmegiň we geçirmegiň barşyny beýan edýärler. Sala salşyk toparlary, döwlet häkimiýet we ýerli öz-özüňi dolandyryş edaralary, syýasy partiýalar, jemgyýetçilik birleşikleri olara sala salşyga taýýarlyk görmegiň we geçirmegiň meseleleri baradaky maglumatlary berýärler.

10. Daşary ýurt köpçülikleýin habar beriş serişdeleriniň wekilleriniň sala salşyga taýýarlyk görmegiň we geçirmegiň gidişini beýan etmek ygtyýarlyklary Merkezi saýlaw toparynda resmi taýdan bellige alnan gününden başlanýar we sala salşygyň netijeleriniň

resmi taýdan çap edilen gününden tamamlanýar.

Merkezi saýlaw topary daşary ýurt köpçülikleýin habar beriş serişdeleriniň wekiline bellenen nusgadaky şahsyýetnamany berýär.

Daşary ýurt köpçülikleýin habar beriş serişdeleriniň wekilleriniň işi şu Kanun we Türkmenistanyň beýleki kadalaşdyryjy hukuk namalary, halkara hukugynyň umumy ykrar edilen kadalary bilen düzgünleşdirilýär.

Merkezi saýlaw topary şu Kanunyň we Türkmenistanyň beýleki kadalaşdyryjy hukuk namalarynyň, halkara hukugynyň umumy ykrar edilen kadalarynyň daşary ýurt köpçülikleýin habar beriş serişdeleriniň wekili tarapyndan bozulan halatynda onuň resmi taýdan bellige alynmagyny ýatyryp biler.

11. Synçylary, köpçülikleýin habar beriş serişdeleriniň wekillerini bellige almagyň tertibini Merkezi saýlaw topary belleýär.

II BAP.SALA SALŞYGY TEKLIP ETMEK WE GEÇIRMEGI BELLEMEK

10-njy madda. Ählihalk sala salşygyny geçirmek teklibi

1. Ählihalk sala salşygyny geçirmegi teklipe etmek hukugy Türkmenistanyň Mejlisine, Türkmenistanyň raýatlaryna degişlidir.

2. Ählihalk sala salşygyny geçirmegi Türkmenistanyň Mejlisiniň deputatlarynyň bellenen sanynyň azyndan üçden iki bölegi ýa-da saýlaw hukukly raýatlaryň azyndan iki ýüz elli müňüsi teklipe edip biler.

11-nji madda. Ýerli sala salşygy geçirmek teklibi

1. Ýerli sala salşygy geçirmegi teklipe etmek hukugy Geňeşlere, degişli dolandyryş-çäk birliginiň raýatlaryna degişlidir.

2. Ýerli sala salşygyny geçirmegi Geňeşiň özi ýa-da degişli dolandyryş-çäk birliginiň saýlaw hukukly raýatlarynyň azyndan dörtde bir bölegi teklipe edip biler.

12-nji madda. Sala salşygy geçirmek boýunça teklipeçi topar

1. Raýatlar tarapyndan ählihalk sala salşygyny geçirmek teklipe edilende ol Türkmenistanyň saýlaw hukukly raýatlarynyň degişli sanynyň goly bilen goldanylmalydyr.

Raýatlar tarapyndan ýerli sala salşygy geçirmek teklipe edilende ol şol çäkde ýaşayan saýlaw hukukly raýatlaryň degişli sanynyň goly bilen goldanylmalydyr.

2. Gollary ýygnamak teklipeçi topar tarapyndan guralýar.

Ählihalk sala salşygyny geçirmegi teklipe edýän teklipeçi toparyň düzümi Türkmenistanyň saýlaw hukukly raýatlarynyň ýüzüsinden, ýerli sala salşygy geçirmegi teklipe edýän teklipeçi toparyň düzümi bolsa - Türkmenistanyň saýlaw hukukly raýatlarynyň onusyndan az bolmaly däl.

3. Merkezi saýlaw topary teklipeçi toparyň ýolbaşçysy we agzalary tarapyndan gol çekilen we olaryň familiýasy, ady, atasynyň ady, doglan senesi, ýaşayan ýeri, şeýle hem toparyň ýerleşýän ýeri görkezilen bellige almak baradaky arzasynyň gelip gowşan gününden başlap on dört günden gijä galman ählihalk sala salşygyna hödürlenilýän meseläni we bu topary bellige alýar we toparyň her bir agzasyna degişli şahsyýetnama berýär.

Etrapdaky şäheriň, şäherçäniň, geňeşligiň sala salşyk topary hem ýerli sala salşyga hödürlenilýän meseläni we teklipleri topary şu bölgiň birinji tesiminde bellenen tertipde bellige alýar we toparyň her bir agzasyna degişli şahsyýetnama berýär.

4. Teklipleri topary bellige almagyň tertibi, sala salşyga hödürlenilýän mesele we gol çekilen kagyzçalaryň iberilmeli salgysy hakyndaky habar köpçülikleýin habar beriş serişdelerinde ilatyň dykgatyna ýetirilýär.

5. Eger-de şu Kanunyň talaplary bozulan ýagdaýynda hödürlenilýän meseläni we teklipleri topary bellige almakdan ýüz dönderilip bilner.

6. Bellige almakdan ýüz dönderilende sala salşygyň teklipleri topary kazyýete şikâyat edip biler.

13-nji madda. Gollary ýygnamagyň tertibi we möhletleri

1. Raýatlaryň gollaryny ýygnamak hukugy teklipleri toparyň agzalaryna degişlidir.

2. Gollar diňe Türkmenistanyň saýlaw hukukly raýatlarynyň arasyndan ýygnaýyp bilner. Gollary ýygnamak raýatlaryň işleýän, gulluk edýän, okaýan, ýaşaýan ýerlerinde, geçirilýän çärelerde, şeýle hem gollaryň ýygnaýmagy şu Kanun bilen gadagan edilmedik beýleki ýerlerde geçirilýär.

Ýuridik şahslaryň ýa-da olaryň şahamçalarynyň we wekillikleriniň administrasiýalarynyň gollaryň ýygnaýmagyna gatnaşmagyna, şonuň ýaly-da gollary ýygnamagyň barşynda mejbur edilmegine we goluň çekilmegi üçin raýatlara hak-heşdegiň berilmegine ýa-da gollaryň ýygnaýmagyna päsgel berilmegine ýol berilmeýär. Bu gadaganlyklaryň gödek ýa-da birnäçe gezek bozulmagy teklipleri topary bellige alan sala salşyk toparyýa-da kazyýet tarapyndan şolýygnaýan gollary hakyky däl diýip ykrar etmek üçin esas bolýar.

3. Teklibi goldamak üçin her bir gol çekilýän kagyzçada sala salşygyň hödürlenilýän mesele we teklipleri toparyň ýolbaşçysynyň familiýasy, ady, atasynyň ady, doglan senesi, işleýän ýeri, eýeleýän wezipesi (käri) görkezilmelidir.

4. Raýat gol çekilýän kagyzça gol çekip, şu aşakdaky maglumatlary: öz familiýasyny, adyny we atasynyň adyny, ýaşaýan ýeriniň salgysyny, doglan ýylyny (on sekiz ýaşdakylar – muňa goşmaça edip doglan gününü we aýyny), gol çeken senesini görkezýär.

Her bir raýat diňe bir gezek gol çekilýän kagyzça gol çekmäge haklydyr.

5. Her bir gol çekilýän kagyzçada gol ýygnaýan adamyň gollary özüniň ýygnaýygy we bu maglumatyň hakykydygy hakyndaky maglumat ýazylmalydyr, şeýle hem gol ýygnaýan adamyň familiýasy, ady we atasynyň ady, pasportynyň ýa-da şahsyýetini tassyklaýan başga resminamanyň belgisi, öz goly, şeýle hem gol ýygnaýan şäheriň, şäherçäniň, obanyň ady görkezilmelidir.

6. Gol çekilýän kagyzçalaryň nusgasyny Merkezi saýlaw topary tassyklaýar.

Ählihalk sala salşygynda gol çekilýän kagyzçalaryň blanklary Merkezi saýlaw topary tarapyndan taýýarlanylýar we teklipleri toparyň resmi ýüztutmasyna görä iki günün içinde onuň wekiline berilýär.

Ýerli sala salşykda gol çekilýän kagyzçalaryň blanklary etrapdaky şäheriň, şäherçäniň, geňeşligiň sala salşyk topary tarapyndan taýýarlanylýar we teklipleri toparyň resmi ýüztutmasyna görä iki günün içinde onuň wekiline berilýär.

7. Teklipleri toparyň gol ýygnamak bilen meşgullanan agzasy gol çekilip doldurylan kagyzçalary degişli etrabyň, şäheriň sala salşyk toparyna tabşyrýar. Bu topar baş günün dowamynda gol çekilýän kagyzçalardaky gollaryň hakykylygyny barlaýar hem-de barlagyň netijenasyny goşupgol çekilýän kagyzçalary tabşyran adama yzyna gaýtaryp

berýär.

Etrabyň, şäheriň sala salşyk topary gollaryň hakykylygynyň barlagyny deňiştirmeçilikler we hünärmenleri çekmek bilen amala aşyrýar. Barlaga ähli berlen gollar ýa-da ol gollaryň tötänleýin saýlamak (bije atmak) arkaly seçilip alnan bölegi deňiştirmeçilik bolup biler.

8. Eger gollaryň hakykylygynyň barlagynyň netijesinde ýygňalan gollaryň iki görümlerinden biriniň hakyky däldegi ýüze çykarylsa, sala salşygy geçirmek meselesine garalmar.

9. Şular hakyky däl gollar diýlip hasaplanylýar:

- galplaşdyrylan gollar (ýok şahslaryň adyndan çekilen gollar);
- bir adam tarapyndan birnäçe adamyň adyndan ýa-da bir adamyň başga bir adamyň adyndan çekilen gollar;
- saýlaw hukugy bolmadyk adamlaryň gollary;
- gol çekilýän kagyzçada nädogry maglumatlary görkezmeçilikler arkaly gollary;
- raýatlaryň şu Kanunda talap edilýän bir ýa-da birnäçe maglumatlarynyň bolmazlygynda çekilen gollar;
- deňiştirmeçilikde ýaşamaýan raýatlaryň gollary;
- gol çekilýän kagyzçadaky maglumatlary öz eli bilen ýazmadyk ýa-da galam bilen ýazylan, şeýle-de gol çekilen wagty raýatyň özi tarapyndan çekilmedik gollar;
- teklipleri toparyň agzasy bolmadyk adam tarapyndan ýygňalan ýa-da eger teklipleri toparyň agzasy tarapyndan gol çekilmedik ýa-da gollary ýygňamadyk başga bir agza tarapyndan gol çekilen gol çekilýän kagyzçadaky raýatlaryň ähli gollary.

10. Gollaryň barlagynyň geçirilmeginiň her bir ýagdaýy hakynda teklipleri topara habar berilmelidir. Gollaryň barlagy geçirilende teklipleri toparynyň agzalary gatnaşmaga hukuklydyrlar. Gol çekilýän kagyzçalardaky, ýöne gol çekilmeli kagyzçalar sala salşyk toparyna berilmesinden öň teklipleri toparyň wekilleri tarapyndan çykarylan (üsti çyzylan) gollar, eger bu olar tarapyndan ýörite belenilse, barlanylmaga we hasaba alynmaga deňiştirmeçilik däl.

11. Şu maddada göz önünde tutulan talaplar berjaý edilmese, gol çekilýän kagyzçalar hakyky däl diýlip hasap edilýär.

12. Ählihalk sala salşygyny geçirmek hakyndaky mesele boýunça gollary ýygňamagyň umumy möhleti teklipleri toparynyň bellige alnan gününden başlap üç aýdan, ýerli sala salşygyny geçirmek meselesi boýunça möhlet bolsa – iki aýdan geçmeli däl.

14-nji madda. Gol çekilen kagyzçalary we gollary ýygňamagyň netijeleri boýunça jemleýji teswirnamany ibermek

1. Ählihalk sala salşygynyň teklipleri topary kitapça görnüşinde tikilen we sahypalary belgilenip doldurylan gol çekilýän kagyzçalary jemläp bellige alnan gününden üç aýdan gijä galman Merkezi saýlaw toparyna berýär. Merkezi saýlaw topary gol çekilýän kagyzçalary kabul edende her bir gol çekilýän kagyzçanyň sahypalaryny öz möhri bilen tassyklaýar we raýatlaryň gollarynyň sanyny, kabul edilen senesini we wagtyny görkezmek bilen gol çekilýän kagyzçalaryň kabul edilendigi hakynda tassyknama berýär. Tassyknamada Merkezi saýlaw toparynyň we teklipleri toparyň wekilleri gol çekýärler.

2. Ýerli sala salşygyň teklipleri topary hem sahypalary belgilenip doldurylan gol çekilýän kagyzçalary ýokarda belenilen tertipde bellige alnan gününden iki aýdan gijä galman deňiştirmeçilik etrapdaky şäheriň, şäherçäniň, geňeşligiň sala salşyk toparyna berýär.

3. Ählihalk sala salşygyny geçirmek hakyndaky teklipleri raýatlaryň gollaryny ýygňamagyň netijeleri boýunça Merkezi saýlaw toparynyň jemleýji teswirnamasy teklipleri

topardan resminamalaryň alnan pursadyndan başlap on günün içinde Türkmenistanyň Mejlisine iberilýär.

Ýerli sala salşygyny geçirmek hakyndaky tekliplaryň gollaryny ýygnamagyň netijeleri boýunça degişli etrapdaky şäheriň, şäherçäniň, geňeşligiň sala salşyk toparynyň jemleýji teswirnamasy teklipläni topardan resminamalaryň alnan pursadyndan başlap on günün içinde degişli Geňeşe berilýär.

15-nji madda. Sala salşygy geçirmek hakynda kararlary kabul etmek

1. Degişli sala salşygy geçirmek hakyndaky meselä Türkmenistanyň Mejlisiniň, Geňeşiň maslahatlarynda garalýar.

2. Türkmenistanyň Mejlisi, Geňeş degişli sala salşygy geçirmek hakyndaky tekliplary boýunça şu aşakdaky kararlaryň birini kabul edýär:

- sala salşygy geçirmek we ony üpjün etmek boýunça çäreler hakynda;
- sala salşygy geçirmezden sala salşyga hödürlenilýän kanuny ýa-da başga çözgüdi zerur mahalynda kabul etmek hakynda.

3. Türkmenistanyň Mejlisi, Geňeş teklipläni topar tarapyndan şu Kanunyň talaplary bozulan mahalynda sala salşygy geçirmek hakyndaky teklipläni ret etmäge haklydyrlar.

4. Ählihalk sala salşygyny geçirmek hakyndaky karar Türkmenistanyň Mejlisiniň deputatlarynyň belenen sanynyň azyndan üçden ikisi ses berse, ýerli sala salşyk boýunça karar bolsa - degişli Geňeşiň agzalarynyň belenen sanynyň azyndan üçden ikisi ses berse, kabul edilýär.

5. Sala salşygyny geçirmek hakyndaky kararda ony býulletene goşmak üçin sala salşygyna goýlan meseläniň bellige alnan kesgitlemesi hem görkezilýär.

6. Sala salşygyny geçirmek hakyndaky karar, sese goýlan kanunyň ýa-da çözgüdiň taslamasynyň ýazgysy sala salşygy geçirmek hakynda karar kabul edilenden soň on günden gijä galman köpçülikleýin habar beriş serişdelerinde çap edilýär.

7. Ýerli sala salşyga taýýarlyk görmegiň we geçirmegiň meseleleri degişli Geňeş tarapyndan çözülýär.

16-njy madda. Sala salşygy geçirmegiň senesini bellemek

1. Ählihalk sala salşygyny geçirmegiň senesi Türkmenistanyň Prezidenti tarapyndan belenenilýär.

2. Ýerli sala salşygyny geçirmegiň senesi degişli Geňeş tarapyndan belenenilýär.

17-nji madda. Sala salşygy geçirmegiň möhletleri

1. Ählihalk sala salşygy Türkmenistanyň Mejlisi tarapyndan ony bellemek hakyndaky kararyň kabul edilen pursadyndan başlap iki aýdan ir bolmadyk we dört aýdan gijä bolmadyk möhletde, ýerli sala salşyk bolsa – degişli Geňeş tarapyndan karar kabul edilenden soň iki aýdan ir bolmadyk we üç aýdan gijä bolmadyk möhletde geçirilýär.

2. Aýratyn halatlarda Türkmenistanyň Mejlisi, Geňeş sala salşygy geçirmegiň beýleki möhletlerini belläp biler.

III BAP. SALA SALŞYK TOPARLARY. SALA SALŞYK UÇASTOKLARY

18-nji madda. Sala salşyk toparlarynyň ulgamy

1. Türkmenistanda sala salşyklary geçirmegi şu aşakdaky toparlar guraýarlar:

- 1) Merkezi saýlaw topary;
- 2) welaýatlaryňsala salşyktoparlary;
- 3) etraplaryň, şäherleriňsala salşyktoparlary;
- 4) etraplardaky şäherleriň, şäherçeleriň we geňeşlikleriň sala salşyk toparlary;
- 5) uçastok sala salşyk toparlary.

2. Toparlar öz işini Türkmenistanyň Konstitusiyasyna, şu Kanuna we Türkmenistanyň beýleki kadalaşdyryjy hukuk namalarynalaýyklykda guraýarlar.

19-njy madda. Salasalşyk toparlaryny döretmek

1. Merkezi saýlaw toparyny döretmegiň we onuň işiniň tertibi, ygtyýarlyklary "Türkmenistanda Saýlawlary we sala salşyklary geçirmek baradaky Merkezi topar hakynda" Türkmenistanyň Kanuny bilen kesgitlenilýär.

2. Welaýatlaryňsala salşyktoparlary Merkezi saýlaw topary tarapyndan 9-13 agzadan ybarat düzüimde döredilýär.

3. Etrabyň, şäheriňsala salşyktoparlary degişli welaýatyňsala salşyktopary tarapyndan 11-15 agzadan ybarat düzüimde döredilýär.

4. Ýerli sala salşyk geçirilende etrapdaky şäheriň, şäherçäniň, geňeşligiňsala salşyk toparlary degişli etrabyň, şäheriň sala salşyktopary tarapyndan sala salşygyň geçirilýän gününe çenli azyndan altmyş gün galanda 7-11 agzadan ybarat düzüimde döredilýär.

5. Uçastok sala salşyk toparlary degişli etrabyň, şäheriňsala salşyktoparlary tarapyndan sala salşygyň geçirilýän gününe çenli azyndan kyrk gün galanda 5-15 agzadan ybarat düzüimde döredilýär. Zerur bolan halatlarda uçastok toparlary sala salşygyň geçirilýän gününe çenli azyndan baş gün galanda, şeýle hem iň az sanda – 3 agzadan ybarat düzüimde döredilip bilner.

6. Sala salşyktoparlarynyň düzümi ilatyň dykgatyna ýetirilýär.

7. Welaýatyň, etrabyň, şäheriňsala salşyk toparynyň ygtyýarlyk möhleti baş ýyldyr.

8. Etrapdaky şäheriň, şäherçäniň, geňeşligiň, uçastoksala salşyk toparlarynyň ygtyýarlyklary sala salşygyň jemleri resmi taýdan yglan edilendensoň tamamlanýar.

20-nji madda. Sala salşyk toparlarynyň düzümine wekilleri hödürlemek

1. Sala salşyktoparlarynyň düzümine wekiller syýasy partiýalaryň, jemgyýetçilik birleşikleriniň welaýat, etrap, şäher guramalarynyň mejlislerinde, olaryň ilkinji guramalarynyň ýygnaclarynda, raýatlaryň toparlarynyň ýygnaclarynda hödürlenilýär.

2. Welaýatyň, etrabyň, şäheriňsala salşyktoparlarynyň düzümine wekiller syýasy partiýalaryň, jemgyýetçilik birleşikleriniň welaýat, etrap, şäher guramalarynyň mejlislerinde, raýatlaryň toparlarynyň ýygnaclarynda hödürlenilýär.

3. Etrapdaky şäheriň, şäherçäniň, geňeşligiň, uçastok sala salşyk toparlarynyň düzümine wekiller syýasy partiýalaryň, jemgyýetçilik birleşikleriniň ilkinji guramalarynyň, raýatlaryň toparlarynyň ýygnaclarynda hödürlenilýär.

4. Welaýatyňsala salşyk toparynyň düzümine wekil hödürlemek boýunça raýatlaryň ýygnaçyna degişli etrabyň, şäheriň çäginde ýaşaýan raýatlaryň azyndan ýüzüsi, etrabyň, şäheriň, etrapdaky şäheriň, şäherçäniň, geňeşligiň toparynyň düzümine - şol etrabyň, şäheriň, etrapdaky şäheriň, şäherçäniň, geňeşligiň çäginde ýaşaýan raýatlaryň azyndan ellisi, uçastok toparynyň düzümine bolsa şol uçastogyň çäginde ýaşaýan ýa-da işleýän raýatlaryň azyndan otuzysy gatnaşsa, ol ygtyýarly hasap edilýär. Ýygnaç gatnaşýanlar bellige alynmaga degişlidir, bellige alyş sanawynda her bir raýatyň familiýasy, ady, atasynyň ady, doglan senesi, ýaşaýan ýeri görkezilýär.

5. Mejlislerde we ýygnaklarda sala salşyk toparlarynyň düzümine hödürlenýänleriň çäklendirilmedik sany ara alnyp maslahatlaşylyp bilner. Mejlise, ýygnaga gatnaşýan her bir adamyň hödürlenýänler hakynda teklipligirizmäge, olaryň ara alnyp maslahatlaşylmagyna gatnaşmaga, olary oňlamaga ýa-da ret etmäge, sala salşyk toparynyň düzümine hut özüni hem ara alnyp maslahatlaşmak üçin hödürlemäge haklydyr.

6. Eger syýasy partiýanyň, jemgyýetçilik birleşiginiň degişli guramasynyň düzüminiň ýarysyndan köpüsi ýa-da raýatlaryň ýygnagyna gatnaşyjylaryň ýarysyndan köpüsi sala salşyk toparynyň düzümine hödürlenýän üçin ses berse, onda şol hödürlenilen diýlip hasap edilýär.

7. Sala salşyk toparynyň düzümine wekil hödürlemek hakyndaky karar açyk ýa-da gizlin ses bermek arkaly kabul edilýär. Ses bermegiň tertibi we ýygnagyň alnyp barlyşynyň beýleki meseleleri mejlise, ýygnaga gatnaşyjylar tarapyndan kesgitlenilýär.

8. Mejlisdewe ýygnakda welaýat, etrap, şäher sala salşyk toparynyň düzümine diňe bir wekil, etrapdaky şäheriň, şäherçäniň, geňeşligiň, uçastok sala salşyk toparynyň düzümine bolsa üç wekil hödürlenilip bilner.

21-nji madda. Merkezi saýlaw toparynyň ygtyýarlyklary

Merkezi saýlaw topary:

- 1) sala salşyklara taýýarlyk görmäge we geçirmäge ýolbaşçylyk edýär;
- 2) şu Kanunyň ýerine ýetirilişine gözegçilik edýär we onuň birmeňzeş ulanylmagyny üpjün edýär;
- 3) öz ygtyýarlyklarynyň çäklerinde gollanmalary çykarýar, sala salşyklara taýýarlyk görmek we geçirmek meseleleri boýunça düşündirişler berýär;
- 4) welaýatlaryňsala salşyk toparlaryny döredýär, olaryň düzümine üýtgetmeler girizýär we işlerini utgaşdyrýar;
- 5) ähliahk sala salşygynada ses bermek üçin býulleteniň ýazgysyny, sala salşyga gatnaşyjylaryň sanawlarynyň, sala salşyk toparlarynyň mejlisleriniň teswirnamalarynyň, sala salşygyň beýleki resminamalarynyň, sala salşykda ses bermek üçin gutularyň, býulleteniň nusgalaryny tassyklaýar, ähliahk sala salşygynada olaryň taýýarlanylmagyny wesala salşyk toparlarynyň şolar bilen üpjün edilmegini guraýar, sala salşyk resminamalaryny saklamagyň tertibini belleýär;
- 6) sala salşyklara taýýarlyk görmek we geçirmek boýunça çykdaýjylaryň sanawyny düzýär we ony Türkmenistanyň Ministrler Kabinetine hödürleýär;
- 7) sala salşyk toparlarynyň işleriniň zerur maddy-enjamlaýyn serişdeler bilen üpjün edilişine gözegçilik edýär;
- 8) ähliahk sala salşygyna hödürlenen meseläni we teklipligirizmäge alýar, teklipligirizmäge toparnyň agzalaryna degişli şahsyýetnamalary berýär, bellige alnan mesele hakynda habary ilatyň dykgatyna ýetirýär, raýatlaryň degişli maglumatlar bilen tanşyp bilmeklerini üpjün edýär;
- 9) ähliahk sala salşygynyň teklipligirizmäge toparyny raýatlaryň gol çekýän kagyzçalarynyň blanklary bilen üpjün edýär;
- 10) degişli sala salşyk toparlarynyň, döwlet häkimiýet we dolandyryş edaralarynyň, syýasy partiýalarynyň, jemgyýetçilik birleşikleriniň, edaralarynyň, guramalarynyň we kärhanalarynyň ýolbaşçylarynyň sala salşyklara taýýarlyk görmek we geçirmek meseleleri bilen baglanyşykly habarlaryny diňleýär;
- 11) sala salşyk toparlarynyň kararlary we hereketleri baradaky arza-şikayatlara garaýar;
- 12) Türkmenistan boýunça sala salşygyň umumy jemini jemleýär, sala salşygyň jemi

we sala salşygyň netijesibaradaky maglumatlary köpçülikleýin habar beriş serişdelerinde çap edýär;

13) şu Kanunda we Türkmenistanyň beýleki kadalaşdyryjy hukuk namalarynda bellenilen beýleki ygtyýarlyklary amala aşyrýar.

22-nji madda. Welaýatyňsala salşyk toparynyň ygtyýarlyklary

Welaýatyňsala salşyktopary:

1) şu Kanunyň ýerine ýetirilişine gözegçilik edýär, sala salşyklara taýýarlyk görülmegini we olaryň geçirilmegini üpjün edýär;

2) etraplaryň, şäherleriňsala salşyktoparlaryny döredýär, olaryň düzümine üýtgetmeler girizýär, olaryň we etrapdaky şäherleriň, şäherçeleriň, geňeşlikleriň, uçastok sala salşyk toparlarynyň işlerini utgaşdyrýar;

3) sala salşyk toparlaryny jaý, ulag, aragatnaşyk serişdeleri bilen üpjün etmäge ýardam berýär, sala salşyklaryň maddy-enjamlaýyn üpjünçiligine degişli beýleki meselelere garaýar;

4) sala salşyklara taýýarlyk görmek we geçirmek boýunça çykdaýylaryň sanawyny Merkezi saýlaw toparyna berýär;

5) degişli sala salşyk toparlarynyň, ýerli häkimiýet we öz-özüni dolandyryş edaralarynyň, syýasy partiýalaryň, jemgyýetçilik birleşikleriniň, edaralaryň, guramalaryň we kärhanalaryň ýolbaşçylarynyň sala salşyga taýýarlyk görmek we olary geçirmek meseleleri bilen baglanyşykly habarlaryny diňleýär;

6) ýerlisala salşykda ses bermek üçinbýulletenleri taýýarlamakda etraplaryň, şäherleriňsala salşyktoparlaryna ýardam berýär, sala salşygyň resminamalarynyň blanklarynyň taýýarlanylmagyny we sala salşyk toparlarynyň şolar bilen üpjün edilmegini guraýar;

7) sala salşyga hödürlenip bellige alnan mesele hakynda habary ilatyň dykgatyna ýetirýär, bu mesele boýunça degişli maglumatlar bilen raýatlaryň tanşyp bilmeklerini üpjün edýär;

8) welaýat boýunça sala salşygyň jemini jemleýär, sala salşygyň jemiwe sala salşygyň netijesibaradaky maglumatlaryňköpçülikleýin habar beriş serişdelerinde çap edilmegini guraýar;

9) etraplaryň, şäherleriň, uçastok toparlarynyň teswirnamalary esasynda welaýatyň sala salşyktoparynyň teswirnamasyny düzýär;

10) sala salşyk toparlarynyň kararlary we hereketleri baradaky arza-şikâýatlara garaýar;

11) sala salşygyň resminamalarynyň bellenilen tertipde saklanylmagyny üpjün edýär;

12) şu Kanunda bellenilen beýleki ygtyýarlyklary amala aşyrýar.

23-nji madda. Etrabyň, şäheriňsala salşyktoparynyň ygtyýarlyklary

Etrabyň, şäheriňsala salşyk topary:

1) şu Kanunyň ýerine ýetirilişine gözegçilik edýär, sala salşygataýýarlyk görülmegini we olaryň geçirilmegini üpjün edýär;

2) etrapdaky şäherleriň, şäherçeleriň, geňeşlikleriň sala salşyk toparlaryny, sala salşyk uçastoklaryny we uçastok sala salşyktoparlaryny döredýär, olaryň düzümine üýtgetmeler girizýär we işini utgaşdyrýar;

3) sala salşyk toparlaryny jaý, ulag, aragatnaşyk serişdeleri bilen üpjün etmäge

ýardam berýär, sala salşygyň maddy-enjamlaýyn üpjünçiligine degişli beýleki meselelere garaýar;

4) sala salşyga taýýarlyk görmek we olary geçirmek üçin çykdajylaryň sanawyny welaýatyňsala salşyk toparyna berýär;

5) sala salşyga degişli resminamalaryň blanklary, býulletenler bilen sala salşyk toparlarynyň üpjün edilmegini guraýar;

6) degişli sala salşyk toparlarynyň, ýerli häkimiýet we öz-özüňi dolandyryş edaralarynyň, syýasy partiýalaryň, jemgyýetçilik birleşikleriniň ýerli guramalarynyň, edaralaryň, guramalaryň we kärhanalaryň ýolbaşçylarynyň sala salşyga taýýarlyk görmek we geçirmek meseleleri bilen baglanyşykly habarlaryny diňleýär;

7) sala salşyga gatnaşyjylaryň sanawlarynyň düzülişine we olaryň köpçüligiňdykgatyna ýetirilişine gözegçiligi amala aşyrýar;

8) sala salşyga hödürlenilip bellige alnan mesele hakynda habary ilatyň dykgatyna ýetirýär, bu mesele boýunça degişli maglumatlar bilen raýatlaryň tanşyp bilmeklerini üpjün edýär;

9) etrap, şäher boýunça sala salşygyň jemini jemleýär, sala salşygyňjemi we sala salşygyň netijesibaradaky maglumatlaryňköpçülikleýin habar beriş serişdelerinde çap edilmegini guraýar;

10) uçastok toparlarynyň teswirnamalary esasynda etrabyň, şäheriň sala salşyktoparynyň teswirnamasyny düzýär;

11) etrapdaky şäherleriň, şäherçeleriň, geňeşlikleriň we uçastok sala salşyk toparlarynyň kararlary we hereketleri baradaky arza-şikaýatlara garaýar;

12) sala salşygyň resminamalarynyň bellenilen tertipde saklanylmagyny üpjün edýär;

13) şu Kanunda bellenilen beýleki ygtyýarlyklary amala aşyrýar.

24-nji madda. Etrapdaky şäheriň, şäherçäniň, geňeşligiň sala salşyk toparynyň ygtyýarlyklary

Ýerli sala salşyga taýýarlyk görmekde we geçirmekde etrapdaky şäheriň, şäherçäniň, geňeşligiň sala salşyk topary:

1) şu Kanunyň ýerine ýetirilişine gözegçilik edýär, sala salşyga taýýarlyk görülmegini we onuň geçirilmegini üpjün edýär;

2) uçastok sala salşyk toparlarynyň işini utgaşdyrýar;

3) uçastok sala salşyk toparlaryny jaý, ulag, aragatnaşyk serişdeleri bilen üpjün etmäge ýardam berýär, sala salşygyň maddy-enjamlaýyn üpjünçiligine degişli beýleki meselelere garaýar;

4) uçastok sala salşyk toparlarynyň, ýerli öz-özüňi dolandyryş edaralarynyň, syýasy partiýalaryň, jemgyýetçilik birleşikleriniň ilkinji guramalarynyň, edaralaryň, guramalaryň we kärhanalaryň ýolbaşçylarynyň sala salşyga taýýarlyk görmek we geçirmek meseleleri bilen baglanyşykly habarlaryny diňleýär;

5) ýerli sala salşygyna hödürlenen meseläni we teklipleri topary bellige alýar, teklipleri toparyň agzalaryna degişli şahsyýetnamalary berýär, bellige alnan mesele hakynda habary ilatyň dykgatyna ýetirýär, raýatlaryň degişli maglumatlar bilen tanşyp bilmeklerini üpjün edýär;

6) ýerli sala salşygynyň teklipleri toparyny raýatlaryň gol çekýän kagyzçalarynyň blanklary bilen üpjün edýär;

7) ýerli sala salşygynnda ses bermek üçin býulletenleriňyazgysyny tassyklaýar we olaryň taýýarlanylmagyny weuçastok sala salşyk toparlarynyň şolar bilen üpjün

edilmegini guraýar,

8) ýerli sala salşyga gatnaşyjylaryň sanawlarynyň düzülişine we olaryň köpçüligiňdykgatyna ýetirilişine gözegçiligi amala aşyrýar;

9) uçastok toparlarynyň teswirnamalary esasyndadegişli çäk boýunça sala salşygyň jemini jemleýär, etrapdaky şäheriň, şäherçäniň, geňeşligiň sala salşyk toparynyň teswirnamasyny düzýär, sala salşygyň jemi we netijesibaradaky maglumatlary ilatyň dykgatyna ýetirýär;

10) uçastok sala salşyk toparlarynyň kararlary we hereketleri baradaky arza-şikaýatlara garaýar;

11) sala salşygyň resminamalarynyň bellenilen tertipde saklanylmagyny üpjün edýär;

12) şu Kanunda bellenilen beýleki ygtyýarlyklary amala aşyrýar.

25-nji madda. Uçastok sala salşyk toparynyň ygtyýarlyklary

Uçastok sala salşyk topary:

1) sala salşygyň geçiriljek güni, ses bermegiň nirede we haçan geçýändigini hakynda raýatlara habar berýär;

2) uçastok boýunça sala salşyga gatnaşyjylaryň sanawyny düzýär;

3) sala salşyga gatnaşyjylaryň sanawy bilen raýatlaryň tanyşdyrylmagyny guraýar, sanawdaky nädogrulyklar hakyndaky arzalary kabul edýär we olara garaýar, oňa degişli düzedişleri girizmek baradaky meseläni çözüýär;

4) ses beriljek jaýyň we sala salşyk gutularynyň taýýarlanylmagyny üpjün edýär;

5) sala salşygyň güni uçastokda ses bermegi, şeýle hem önünden ses bermegi, ses berilýän jaýdan daşarda ses bermegi guraýar;

6) uçastokda sesleri sanaýar we sala salşygyň jemini jemleýär;

7) sala salşyga taýýarlyk görmek we ses bermegi guramak meselelerine degişli arza-şikaýatlara garaýar;

8) şu Kanunda bellenilen beýleki ygtyýarlyklary amala aşyrýar.

26-njy madda. Sala salşyk toparlarynyň işini guramak

1. Sala salşyk toparynyň başlygy, başlygynyň orunbasary we kätibi degişli toparyň birinji mejlisinde saýlanylýar, bu baradaky habar ilatyň dykgatyna ýetirilýär.

2. Sala salşyk toparynyň birinji mejlisini toparyň iň ýaşuly agzasy açýar we toparyň başlygy saýlanylýança mejlisi alyp barýar.

3. Sala salşyk toparynyň mejlisine toparyň düzüminiň azyndan üçden iki bölegi gatnaşýan bolsa, ol ygtyýarlydyr. Toparyň karary aýyk ses bermek arkaly toparyň düzüminiň sesleriniň köplügi bilen kabul edilýär. Toparyň karary bilen ylalaşmaýan agzalaryň aýratyn pikirini aýtmaga haky bardyr, ol ýazmaça görnüşde teswirnamanyň ýanyna goşulýar. Sala salşyk toparynyň agzasynyň aýratyn pikirine ýokarda durýan sala salşyk topary tarapyndan garalýar.

4. Sala salşyk toparynyň öz ygtyýarlyklarynyň çäginde kabul eden kararlary döwlet häkimiýet we ýerli öz-özüni dolandyryş edaralarynyň, syýasy partiýalaryň we jemgyýetçilik birleşikleriniň, edaralaryň, guramalaryň, kärhanalaryň ýerine ýetirmekleri üçin hökmanydyr.

Ýokarda durýan sala salşyk toparynyň öz ygtyýarlyklarynyň çäklerinde kabul eden kararlary aşakda durýan sala salşyk toparlary üçin hökmanydyr.

5. Sala salşyk toparlarynyň öz ygtyýarlyklarynyň çäklerinden çykyp kabul eden

kararlary ýokarda durýan sala salşyk topary ýa-da kazyýet tarapyndan ýatyrylyp bilner.

6. Sala salşyk toparynyň karary boýunça onuň agzalarynyň biri sala salşyga taýýarlyk görülýän we geçirilýän döwründe Türkmenistanyň kanunçylygyna laýyklykda esasy iş ýerinde önümçilik ýa-da gulluk wezipelerini ýerine ýetirmekden welaýatyň, etrabyň, şäheriň, etrapdaky şäheriň, şäherçäniň, geňeşligiňsala salşyk toparynyň agzasy iki aýa çenli, uçastok sala salşyk toparynyň agzasy bolsa bir aýa çenli möhlet bilen boşadylyp bilner.

7. Sala salşyk toparynyň düzümine girýänleriň islendigi toparýň düzüminden onuň özüniň arzasy ýa-da topardaky ygtyýarlyklarynyň ýatyrylmagybilen boşadylýar.

Sala salşyk toparynyň düzümine girýäniň ygtyýarlyklaryny ýatyrmak topary döredýän topar tarapyndan amala aşyrylýar.

Şu Kanunyň düzgünlerini bozmagy ýa-da üstüne ýüklenilen wezipeleri yzygiderli ýerine ýetirmezligi sala salşyktoparynyň agzasynyň ygtyýarlyklaryny ýatyrmak üçin esas bolup durýar. Ygtyýarlyklary ýatyrmak baradaky karar kazyýete şikaýat edilip bilner.

8. Sala salşyk toparynyň täze başlygy, başlygynyň orunbasary ýa-da kätibi toparýň mejlisinde saýlanylýar.

9.Sala salşyk toparynyň düzümine täze wekil hödürlemek şu Kanunda bellenen tertipde geçirilýär.

27-nji madda. Sala salşyk toparlarynyň iş şertleriniň üpjün edilmegi

Döwlet häkimiýet we ýerli öz-özüňi dolandyryş edaralary, syýasy partiýalar, jemgyýetçilik birleşikleri, edaralar, guramalar, kärhanalar we wezipeli adamlar sala salşyk toparlarynyň öz ygtyýarlyklaryny amala aşyrmagyna ýardam etmäge, Türkmenistanyň kanunçylygynda bellenen tertipde olaryň işi üçin zerur bolan jaýlary, enjamlary, ulagy we sala salşykbilen baglanyşykly maglumatlary muzdsuz bermäge, sala salşyk toparlarynyň öňde goýan meselelerine garamaga we oňa üç günden gijä goýman jogap bermäge borçludylar.

28-nji madda. Sala salşyk uçastoklary

1. Sala salşyklarda ses bermegi geçirmek üçin şäheriň, şäherçäniň, obanyň çägi uçastoklarabölünýär.

2. Sala salşyk uçastoklary degişli etrabyň, şäheriňsala salşyktopary tarapyndan yzygiderli tertip boýunça belgilenip döredilýär. Sala salşyk uçastoklary raýatlaryň ses bermäge gatnaşmagyna amatly bolar ýaly tertipde döredilýär.

3. Harby bölümlerde, uzak we barmasy kyn ýerlerde, şypahanalarda we dynç alyş öýlerinde, ýatymlaýyn kesel bejeriş edaralaryndaýa-da administratiw mejbur ediş, ýa-da jenaýat iş ýörediş ätiýaçsyzlandyryş çäresi ulanylan adamlaryň saklanylýan ýerlerinde bu edaralaryň ýolbaşçylarynyň tekliplamasy boýunça sala salşyk uçastoklary döredilip bilner.

4. Ählihalk sala salşygy geçirilende Türkmenistanyň Daşary işler ministrliginiň tekliplamasy boýunça Merkezi saýlaw topary tarapyndan Türkmenistanyň daşary ýurtlardaky diplomatik wekilhanalarynyň (konsullyk edaralarynyň) (mundan beýläk – Türkmenistanyň diplomatik wekilhanalary) ýanynda hem sala salşyk uçastoklary döredilip bilner we olar Merkezi saýlaw toparynyň kesgitleän etrabyň ýa-da şäheriniň sala salşyk uçastoklaryna girizilýär.

29-njy madda. Sala salşyk uçastoklaryny döretmegiňtertibi

1. Sala salşyk uçastoklary sala salşygyň geçirilýän gününe çenli azyndan kyrk baş gün galanda döredilýär. Harby bölümlerde, uzak we barmasy kyn ýerlerde, şypahanalarda we dynç alyş öýlerinde, ýatymlaýyn kesel bejeriş edaralarynda, administratiw mejbur ediş ýa-da jenaýat iş ýörediş ätiýaçsyzlandyryşçäresi ulanylýan adamlaryň saklanylýan ýerlerinde, Türkmenistanyň diplomatik wekilhanalarynyň ýanynda sala salşyk uçastoklary sala salşygyň geçirilýän gününe azyndan baş gün galanda hem döredilip bilner.

2. Sala salşyk uçastoklary raýatlaryň ýigrimiden iki müňe çenli sany bilen döredilýär, käbir halatlarda raýatlaryň sany ýigrimiden az bolan sala salşyk uçastoklary hem döredilip bilner.

3. Etrabyň, şäheriň, etrapdaky şäheriň, şäherçäniň, geňeşligiň sala salşyk topary uçastok toparynyň we ses bermegiň geçiriljek jaýynyň ýerleşýän ýerini görkezmek bilen her bir sala salşyk uçastogynyň araçägi hakyndaky habary ilatyň dykgatyna ýetirýär.

IV BAP. SALA SALŞYGA GATNAŞYJYLARYŇ SANAWLARY

30-njy madda. Sala salşyga gatnaşyjylaryň sanawlary we olary düzmegiň tertibi

1. Sala salşyga gatnaşyjylaryň sanawy her bir sala salşyk uçastogy boýunça düzülýär we oňa uçastok toparynyň başlygy we kätibi tarapyndan gol çekilýär. Uçastok sala salşyktopary sala salşyga gatnaşyjylaryň sanawyny düzmek işine jemgyýetçilik wekillerini çekip biler.

2. Ýerli ýerine ýetiriji häkimiýet we ýerli öz-özüňi dolandyryş edaralary sala salşyga gatnaşyjylaryň sanawyny düzmek üçin degişli çäkde ýaşaýan raýatlar baradaky zerur maglumatlary uçastok sala salşyk toparlaryna berýärler.

3. Harby bölümlerde bolýan harby gullukçy sala salşyga gatnaşyjylaryň sanawy, şeýle hem harby gullukçylaryň maşgala agzalary we beýleki raýatlar harby bölümleriň ýerleşýän çäginde ýaşaýan bolsalar, olaryň sanawy harby bölümleriň serkerdeleriniň berýän maglumatlary esasynda düzülýär. Harby bölümleriň ýerleşýän çäginde daşynda ýaşaýan harby gullukçylar sala salşyga gatnaşyjylaryň sanawyna ýaşaýan ýeri boýunça umumy esaslarda girizilýär.

4. Şypahanalarda we dynç alyş öýlerinde, ýatymlaýyn kesel bejeriş edaralarynda, administratiw mejbur ediş ýa-da jenaýat iş ýörediş ätiýaçsyzlandyryşçäresi ulanylýan adamlaryň saklanylýan ýerlerinde sala salşyga gatnaşyjylaryň sanawy bu edaralaryň ýolbaşçylarynyň berýän maglumatlary esasynda düzülýär. Şu ýagdaýlarda sala salşyga gatnaşyjylaryň sanawyna diňe degişli uçastogyň çäginde ýaşaýan raýatlar girizilýär.

5. Türkmenistanyň diplomatik wekilhanalarynyň ýanynda döredilen sala salşyk uçastoklarynda sala salşyga gatnaşyjylaryň sanawyna daşary ýurtda bolýan we saýlaw hukukly Türkmenistanyň raýatlary girizilýär.

6. Sala salşyga gatnaşyjylaryň familiýalary sala salşyga gatnaşyjylaryň sanawynda ses bermegi guramak üçin amatly bolan tertipde görkezilýär.

31-nji madda. Raýatlary sala salşyga gatnaşyjylaryň sanawyna girizmegiň tertibi

1. Sala salşyga gatnaşyjylaryň sanawyna sala salşygyň geçirilýän gününe çenli on sekiz ýaşy dolan (sala salşyk günü hem), şol uçastogyň çäginde hemişelik ýa-da köplenç (sala salşygyň geçirilýän gününe çenli soňky üç aýyň dowamynda) ýaşaýan we saýlaw

hukugy bolan Türkmenistanyň raýatlary girizilýär.

2. Türkmenistanyň saýlaw hukukly raýaty haýsydyr bir sebäbe görä sala salşyga gatnaşyjylaryň sanawyna girizilmedik bolsa,degişli uçastok sala salşyk topary tarapyndan bu raýatsala salşyga gatnaşyjylaryň goşmaça sanawyna girizilýär.

3. Her bir raýatsala salşyga gatnaşyjylaryň sanawyna diňe bir sala salşyk uçastogynnda girizilip bilner.

32-nji madda. Raýatlary sala salşyga gatnaşyjylaryň sanawy bilen tanyşdyrmak

1. Sala salşyga gatnaşyjylaryňsanawy sala salşyk uçastogynnda sala salşygyň geçirilýän gününe azyndan on baş gün galandan gijä goýman, şypahanalarda we dynç alyş öýlerinde, ýatymlaýyn kesel bejeriş edaralarynda, administratiw mejbur ediş ýa-da jenaýat iş ýörediş ätiýaçsyzlandyryşçäresi ulanylýan adamlaryň saklanylýan ýerlerinde, Türkmenistanyň diplomatik wekilhanalarynyň ýanynda döredilen uçastoklarda bolsa - azyndan baş gün galanda tanyşmak üçin goýulýar.

2. Her bir raýat sanawa girizilmändigi, nädogry girizilendigi ýa-da sanawdan aýrylandygy barada, şeýle hem sanawda sala salşyga gatnaşygy baradaky maglumatlaryň görkezilişinde ýol berlen nätakyklyklar barada şikaýat etmäge hukuklydyr. Şu meseleler baradaky arza uçastok topary garaýar, ol arza iki günden gijä goýman garamaga, sala salşygyň geçirilýän gününüň öň ýanyndaky we sala salşyk günü bolsa haýal etmän garamaga, zerur düzedişleri sanawa girizmäge ýa-da arzaça arzasynyň kanagatlandyrylmandygy baradaky delillendirilen kararyň nusgasyny bermäge borçludyr.

V BAP. SALA SALŞYGYŇ MAGLUMAT ÜPJÜNÇILIGI

33-nji madda. Raýatlary habarly etmek

1. Sala salşygyň maglumatüpjünçiligi raýatlary habarly etmegi we wagyz işlerini öz içine alýar.

2. Raýatlary habarly etmegi şu Kanuna we Türkmenistanyň beýleki kadalaşdyryjy hukuk namalaryna laýyklykda sala salşyk toparlary, döwlet häkimiýet, ýerli öz-özüňi dolandyryş edaralary, köpçülikleýin habar beriş serişdeleri, ýuridik we fiziki şahslar amala aşyrýarlar.

3. Köpçülikleýin habar beriş serişdelerinde ýerleşdirilýän ýa-da beýleki usullar bilen ýaýradylýan habarlaýyn maglumatlaryň mazmuny dogruçyl, hakyky bolmalydyr.

34-nji madda. Wagyz işlerinigeçirmek

1. Sala salşyklar geçirilende syýasy partiýalara, jemgyýetçilik birleşiklerine, teklipleri topara, Türkmenistanyň raýatlaryna Türkmenistanyň kanunçylygyna laýyklykda wagyz işlerini erkin geçirmegi döwlet tarapyndan üpjün edilýär.

2. Syýasy partiýalaryň, jemgyýetçilik birleşikleriniň, teklipleri toparyň, Türkmenistanyň raýatlarynyň kanun tarapyndan gadagan edilmedik görnüşlerde we usullarda raýatlara sala salşyga işeň gatnaşmaga ündeýän wagyz işlerini geçirmäge, sala salşyga hödürülen meseläniň mümkin bolan netijeleriniöz mejlislerinde, ýygnaclarynda, köpçülikleýin habar beriş serişdelerinde erkin we hemme taraplaýyn ara alyp maslahatlaşmaga hukuklary bardyr. Sala salşyk toparlary,ýerli ýerine ýetiriji häkimiýet we ýerli öz-özüňi dolandyryş edaralary bilelikde teklipleri toparyň agzalaryna, raýatlara wagyz işleriniňgeçirilmegine ýardam berýär – jaý berýär,raýatlaryň

ýygnaklarynyň, duşuşyklaryň geçýän wagty we ýeri barada öz wagtynda raýatlara habar berýär we beýleki zerurguramaçylyk çärelerini amala aşyrýar.

3. Sala salşyk geçirilende wagyz işleri şu görnüşlerde amala aşyrylyp bilner:

- 1) köpçülikleýin habar beriş serişdeleri arkaly;
- 2) köpçülikleýin çäreleri (raýatlar bilen ýygnaklary we duşuşyklary, açyk çekişmeleri we ara alyp maslahatlaşmalary) geçirmek bilen;
- 3) wagyz maglumatlaryny çykarmak we ýaýratmak bilen;
- 4) kanun tarapyndan gadagan edilmedik beýleki görnüşlerde.

4. Sala salşyk geçirilende wagyz işlerine gatnaşmaga, şol sandaislendik wagyz maglumatlaryny çykarmaga sala salşyk toparlarynyň agzalarynyň, synçylaryň, kazylaryň, haýyr-sahawat guramalarynyň, dini guramalaryň agzalarynyň we wekilleriniň, hukuk goraýjy, salgyt we maliýe edaralarynyň işgärleriniň hukugy ýokdur. Şeýle-de, wagyz işlerine on sekiz ýaşna ýetmedik raýatlaryň, daşary ýurt raýatlarynyň, daşary ýurt döwletleriniň we guramalarynyň, halkara guramalarynyň we halkara jemgyýetçilik hereketleriniň gatnaşmaklaryna ýol berilmeýär.

5. Döwlet häkimiýet we ýerli öz-özüňi dolandyryş edaralarynyň gullugynda durýan şahslaryň özleriniň wezipe ýa-da gulluk borçlaryny ýerine ýetirýän halatlarynda wagyz işlerini geçirmäge, şeýle hem döwlet häkimiýet we ýerli öz-özüňi dolandyryş edaralarynyň serişdelerini wagyz işlerini geçirmek üçin peýdalanmaga hukugy ýokdur.

35-nji madda. Wagyz işlerinigeçirmegiň möhletleri

1. Sala salşyk geçirilýän döwründe wagyz işleri hödürlenilýän meseläniň bellige alnan gününden başlanýar we sala salşykda ses berilýängünden bir gün ön bes edilýär.

2. Sala salşyk toparlarynyň, ses berlişini geçirilýän jaýlaryndan daşarda ýerleşdirilen wagyz metbugat maglumatlary (listowkalar, plakatlar we beýlekiler) ses berilýän günü önki ýerlerinde saklanylyp galdyrylýar.

36-njy madda. Telewideniýe we radio ýaýlymlarynda wagyz işlerini geçirmek

1. Ählihalk sala salşygynda teklipleriň toparyň agzalarynyň, syýasy partiýalaryň, jemgyýetçilik birleşikleriniň wekilleriniň, Türkmenistanyň raýatlarynyň döwlet tele-radio ýaýlymlarynda tölegsiz tertipde wagyz işleri geçirmek üçin efir wagtynyň berilmegine hukuklary bardyr.

2. Tele-radio ýaýlymlarda wagyz işleriniň geçirilişiniň tertibi Merkezi saýlaw topary tarapyndan ygtyýarly döwlet edarasy bilen ylalaşylyp bellenilýär.

37-nji madda. Köpçülikleýin habar beriş neşir serişdelerinde wagyz işlerini geçirmek

1. Döwlet häkimiýet we ýerli öz-özüňi dolandyryş edaralary tarapyndan resmi habarlary we materiallary, kadalaşdyryjy hukuk we beýleki namalary çap etmek üçin döredilen döwürleýin metbugat neşirlerinden beýleki neşirler teklipleriň toparyň agzalary, syýasy partiýalaryň, jemgyýetçilik birleşikleriniň wekilleri, Türkmenistanyň raýatlary tarapyndan hödürlenilýän materiallar üçin deň şertlerde tölegsiz tertipdäki çap meýdanyny bölüp bermelidir. Ýöriteleşdirilen metbugat neşirleriniň (çagalar, tehniki, ylmy we beýlekiler) sala salşyk möwsüme doly gatnaşmazlyk şertlerinde, wagyz materiallarynyň nähilidigine garamazdan, olary çap etmekden ýüz döndermegine ýol berilýär.

2. Köpçülikleýin habar beriş neşir serişdelerinde wagyz işleriniň geçirilişiniň tertibi Merkezi saýlaw topary tarapyndan ygtyýarly döwlet edarasy bilen ylalaşylyp belenilýär.

38-nji madda. Köpçülikleýin çäreleri guramak arkaly geçirilýän wagyz işleri

1. Teklipçi toparyň agzalary, syýasy partiýalaryň, jemgyýetçilik birleşikleriniň wekillerirayatlar bilen duşuşyklary raýatlar üçin amatly görnüşde geçirýärler.

2. Duşuşyklaryň geçýän wagty hem-de ýeri hakyndaraýatlara öňünden habar berilýär.

3. Döwlet häkimiýet we ýerli öz-özünü dolandyryş edaralary teklipçi toparyň agzalaryna, syýasy partiýalaryň, jemgyýetçilik birleşikleriniň wekillerineraýatlar bilen ýygnaqlary we duşuşyklary, aýyk çekişmeleri we ara alyp maslahatlaşmalary guramaga ýardam bermäge, bu çäreler geçirilen wagtynda howpsuzlygy üpjün etmäge borçludylar.

39-njy madda. Wagyz maglumatlaryny ýerleşdirmek

1. Ýerliýerine ýetiriji häkimiýet we ýerli öz-özünü dolandyryş edaralary sala salşygyň belenen gününden beýläk otuz günün dowamynda her bir sala salşyk uçastogynyň çäginde wagyz maglumatlaryny ýerleşdirmek üçin ýörite ýerleri göz önünde tutmalydylar.

2. Wagyz maglumatlaryny ýadygärlikleriň, obeliskleriň we taryhy, medeni ýa-da binagärlik gymmatlygy bolan binalaryň ýüzünde, şeýle-de sala salşyk toparlarynyň jaýlarynda, olaryň girelgelerinde we ses berilýän jaýlarda ýerleşdirmek gadagandyr.

40-njy madda. Wagyz işlerinigeçirmek hukugyndan hyýanatçylykly peýdalanylmagyna ýol berilmezlik

1. Sala salşyk toparlary wagyz işlerini geçirmegini belenen tertibiniň berjaý edilişine gözegçilik edýärler.

2. Wagyz işleri geçirilende aşakdakylara ýol berilmeýär:

1) durmuşy, dini, jynsy, milli ýygrenji we duşmançylygy wagyz etmäge;

2) häkimiýeti eýelemäge, konstitusion gurluşy zorluk bilen üýtgetmäge we döwletiň bitewiligini bozmaga çagyryşlara;

3) wagyz işlerini geçirmek hukugyndan beýleki görnüşlerde hyýanatçylykly peýdalanmaga.

3. Teklipçi toparyň agzalaryna sala salşygyň belenen pursadyndanbaşlap raýatlara bermit bermek: olara pul serişdelerini tölemek, sowgatlary we beýleki maddy gymmatlyklary bermek, harytlary ýeňillikli bahalardan satmak, wagyz häsiýetli çap maglumatlaryndan başga islendik harytlary tölegsiz ýaýratmak, şeýle hem muzdsuz ýa-da ýeňillikli şertlerde haýsydyr bir hyzmatlary etmek gadagandyr.

4. Teklipçi toparyň agzalarynyň sala salşygyň belenen pursadyndan sala salşygyň netijeleriniň çap edilen pursadyna çenli haýyr-sahawat işi bilen meşgullanmaga hukuklary ýokdur.

VI BAP. SES BERMEGI GEÇIRMEGIŇ WE SALA SALŞYGYŇ JEMLERINI JEMLEMEGIŇ TERTIBI

41-nji madda. Sesbermegiň wagty we ýeri

1. Ählihalk sala salşygyň geçirilýän günü ses bermegiň wagty Merkezi saýlaw topary

tarapyndan, ýerli sala salşygyň geçirilýän günü ses bermegiň wagty degişli etrapdaky şäher, şäherçe ýa-da geňeşlik sala salşyk topary tarapyndan belleniýär.

2. Uçastok sala salşyk toparlary raýatlara ses bermegiň wagty we ýeri barada sala salşygyň geçirilýän gününe çenli azyndan on baş gün galanda habar berýärler.

3. Ses berilýän jaýda sala salşyga goýlan meseläniň ýazgysy goýulmalydyr.

42-nji madda. Ses bermek üçin býulleten

1. Ählihalk sala salşygynda ses bermek üçin býulleteniň ýazgysyny Merkezi saýlaw topary, ýerli sala salşykda bolsa – etrapdaky şäheriň, şäherçäniň, geňeşligiň sala salşyk topary ses beriljek güne çenli otuz günden gijä galman tassyklaýar.

2. Ses bermek üçin býulletende sala salşyga goýlan meseläniň kesgitlemesi we ses berýän sala salşyga gatnaşyjynyň erk-isleginiň görnüşleri: sese goýluşyna baglylykda "hawa" ýa-da "ýok" hem-de "tarapyna" ýa-da "garşysyna" görnüşleri belleniýär.

3. Ses bermek üçin býulletenler döwlet dilinde çap edilýär, şeýle hem olar degişli etrabyň, şäheriň sala salşyk toparynyň haýyşnamasy esasynda sala salşyk uçastogunda ses berýän raýatlaryň köplüginin ulanýan dilinde hem çap edilip bilner.

4. Ses bermek üçin býulletenler sala salşygyň geçirilýän gününe azyndan baş gün galanda uçastoklara getirilýär. Býulletenleriň jemi sany sala salşyga gatnaşyjylaryň sanawyna girizilen sala salşyga gatnaşyjylaryň umumy sanynyň bir ýarym göteriminden köp bolmaly däldir.

5. Ses bermek üçin býulletenler berk hasabatlylyga degişli resminamalarydyr. Býulletenleri taýýarlamagyň, eltmegiň we olar boýunça hasabatlylygyň tertibi Merkezi saýlaw topary tarapyndan belleniýär.

6. Öňünden ses bermek üçin býulletenler uçastoksala salşyktoparynyň ýazyp bermegi boýunça sala salşyklar gününe çenli on gün galandauçastoga eltilýär. Şunda her gezek býulletenler alnanda olaryň sany sanawa girizilen sala salşyga gatnaşyjylaryň sanynyň bir göteriminden geçmeli däldir.

7. Býulletenlere uçastok toparynyň başlygy we kätibi gol çekýär hem-de şol uçastogyň möhri bilen möhürlenilýär.

8. Uçastok sala salşyk topary býulletenleriň saklanylyşyna jogapkärçilik çekýär.

43-nji madda. Ses bermegi guramak

1. Ses bermek ýörite jaýlarda geçirilýär, olarda enjamlaşdyrylan kabinalaryň sany, býulleteni doldurar ýaly ýazuw enjamlary (galamdan başgasy) ýeterlik bolmalydyr, býulletenleriň berilýänwe ses bermek üçin gutynyň goýulýan ýerleri anyklanylmalydyr. Guty goýlanda ses berýänler onuň ýanyna barýarka kabinalaryň üstünden hökman geçer ýaly, şeýle hem guty uçastok toparynyň agzalaryna, synçylara görner ýaly edilip goýulýar.

2. Sala salşygyň geçirilýän günü ses bermäge başlamazdan öň uçastok toparynyň başlygy toparyň agzalarynyň gatnaşmagynda gutynybarlaýar we oňa möhür goýýar.

3. Uçastok topary ses bermegiň guralmagy, sala salşyga gatnaşyjylaryň öz erkini beýan etmeginiň gizlinliginiň üpjün edilmegi, jaýlaryň enjamlaşdyrylmagy we olarda zerur tertibiň saklanylmagy üçin jogapkärçilik çekýär.

44-nji madda. Ses bermegi geçirmek

1. Her bir sala salşyga gatnaşyjy özi ses berýär, başga adamlaryň ýerine ses

berilmegine ýol berilmeýär. Uçastok toparý sala salşyga gatnaşyja býulleteni sala salşyga gatnaşyjylaryň sanawy esasynda pasportyny ýa-da şahsyýetini tassyklaýan başga resminamasyny görkezende berýär.

2. Býulleten alan sala salşyga gatnaşyjy sala salşyga gatnaşyjylaryň sanawynda gol çekýär.

3. Sala salşyga gatnaşyjy býulleteni kabinada doldurýar. Býulleten doldurylanda ses berýänden başga adamlaryň kabinada bolmagy gadagandyr. Býulleteni özbaşdak doldurmaga mümkinçiligi bolmadyk sala salşyga gatnaşyjynyň öz islegine görä, sala salşyk toparynyň agzalaryndan, synçylardan başga adamy kabina çagyrmaga hukugy bardyr.

4. Sala salşyga gatnaşyjy ses berende býulletende görkezilen "hawa" ýa-da "ýok", "tarapyna" ýa-da "garşysyna" jogaplardan biriniň bellenen ýerinde bellik edýär.

5. Sala salşyga gatnaşyjy doldurylan býulleteni eplenlen görnüşde guta atýar.

6. Sala salşyga gatnaşyjynyň haýyşy boýunça zaýаланан býulleteniň deregine oňa täze býulleten berlip bilner. Zaýаланан býulleten hasaba alynmaga, ulanylmaz ýaly edilmäge we aýratyn saklanylmaga degişlidir.

45-nji madda. Ses berilýän jaýdan daşarda ses bermegiň tertibi

1. Uçastok sala salşyk toparý şol uçastokda sala salşyga gatnaşyjylaryň sanawyna girizilen we esasy sebäpler boýunça (saglyk ýagdaýy, maýyplygy boýunça) ses berilýän jaýa özbaşdak gelip bilmejek sala salşyga gatnaşyjylaryň ses bermäge gatnaşmak mümkinçiligini üpjün etmäge borçludyr.

2. Ses berilýän jaýdan daşarda ses bermek diňe sala salşygyň güni sala salşyga gatnaşyjynyň ýazmaça arzasy ýa-da dilden ýüztutmasy esasynda geçirilýär. Uçastok sala salşyk toparý gelen ähli arzalary we ýüztutmalary ýörite sanawda bellige alýar.

3. Ýazmaça arza ýa-da dilden ýüztutma sanawda bellige alnan mahalynda onuň gelip gowşan wagty, ses berilýän jaýdan daşarda ses bermäge isleg bildiren sala salşyga gatnaşyjynyň familiýasy, ady, atasynyň ady, ýaşaýan ýeri, arzany ýa-da ýüztutmany kabul eden toparý agzasynyň familiýasy, ady, atasynyň ady we goly görkezilýär. Eger ýüztutma başga adamyň üsti bilen iberilen bolsa, sanawda şol adamyň familiýasy, ady, atasynyň ady we ýaşaýan ýeri goşmaça görkezilýär.

Toparyň agzalary sala salşyga gatnaşyjynyň ýanyna baranda dilden ýüztutma ýazmaça arza bilen tassyklanylýar.

4. Arzada sala salşyga gatnaşyjynyň ses berilýän jaýa gelip bilmeýändiginiň sebäbi görkezilmelidir.

5. Sala salşygyň geçirilýän gününde arzalar ýa-da dilden ýüztutmalar ses bermek wagtynyň gutarmagyna çenli alty sagatdan gijä galman berilmelidir.

6. Uçastok sala salşyk toparý raýatyň ses berilýän jaýa özbaşdak gelip bilmeýändiginiň sebäbini esassyz diýip ykrar edip biler we şol esasyda oňa ses berilýän jaýdan daşarda ses bermegi geçirmekden ýüz dönderip biler. Ses berilýän jaýdan daşarda ses bermegi geçirmekden ýüz döndermek hakynda kabul edilen karar hakynda toparý sala salşyga gatnaşyja tizden-tiz habar berýär.

7. Ses berilýän jaýdan daşarda ses bermek uçastok toparynyň azyndan iki agzasynyň gatnaşmagynda geçirilýär. Olaryň ýanynda ses bermek üçin önünden möhürlenlen guty, ýazmaça arza beren ýa-da dilden ýüz tutan raýat barada sala salşyga gatnaşyjylaryň umumy sanawyndan toparý başlygy ýa-da kätibi tarapyndan tassyklanylýan göçürmesi, býulletenleriň zerur sany, ýazuw enjamlary bolmalydyr.

8. Ses berilýän jaýdan daşarda ses bermek şu Kanunda bellenen tertipde geçirilýär.

9. Ses berilýän jaýdan daşarda ses bermegi geçirýän uýastok toparynyň agzalary býulletenleri diňe arzalary ýa-da ýüztutmalary bellige alnan sala salşyga gatnaşyjylara bermäge hukuklydyrlar.

10. Ses berilýän jaýdan daşarda sala salşyga gatnaşyjynyň ses berendigi barada sala salşyga gatnaşyjylaryň sanawynda "jaýdan daşarda" diýen ýazgy bilen bellik edilýär.

11. Eger ses berilýän jaýdan daşarda ses bermek hakynda ýazmaça arza beren ýa-da dilden ýüz tutan sala salşyga gatnaşyjy uýastok toparynyň agzalary ugranyndan soň ses berilýän jaýa gelse, uýastok toparynyň agzalary uýastoga dolanyp gelip, sala salşyga gatnaşyjynyň ses berilýän jaýdan daşarda ses bermändigini anyklanýança sala salşyga gatnaşyja býulleten bermäge hukugy ýokdur.

46-njy madda. Türkmenistanyň diplomatik wekilhanalarynyň ýanyndaky sala salşyk uýastoklarynda ses bermegiň tertibi

Türkmenistanyň diplomatik wekilhanalarynyň ýanyndaky sala salşyk uýastoklarynda ses bermegiň tertibi Merkezi saýlaw topary tarapyndan Türkmenistanyň Daşary işler ministrligi bilen ylalaşylyp bellenilýär.

47-nji madda. Möhletinden öň ses bermegiň tertibi

1. Sala salşygyň güni öz ýaşaýan ýerinde bolup bilmejek sala salşyga gatnaşyjy degişli uýastokda möhletinden öň ses bermäge hukuklydyr.

2. Möhletinden öň ses bermek sala salşyklara çenli azyndan on gün galandan başlap sala salşyk uýastogunda geçirilip bilner.

3. Möhletinden öň ses bermek şu Kanunda bellenen tertipde geçirilýär.

4. Möhletinden öň ses bermek her gün sagat 12-den 16-a çenli uýastok sala salşyk toparynyň azyndan iki agzasynyň gatnaşmagynda geçirilýär.

5. Doldurylan býulleten önünden möhürlenlen guta atylýar.

48-nji madda. Sala salşyk uýastogunda sesleri sanamak

1. Gutulary, şol sanda ses berilýän jaýdan daşarda ses bermek, ses berilýän güni öz ýaşaýan ýerinde bolup bilmeýän sala salşyga gatnaşyjylaryň ses bermegi üçin goýlan gutulary uýastoktoparynyň başlygy ses bermek tamamlandy diýip ygılan edenden soň, şol topar açýar. Ses bermek tamamlanmanka gutulary açmak gadagandyr. Gutularyň açylmagynyň ön ýanynda uýastok topary ulanylmadyk býulletenleriň ählisini sanaýar we ulanylmaz ýaly edýär.

Harby bölümlerde, uzak we barmasy kyn ýerlerde, şypahanalarda we dynç alyş öýlerinde, ýatymlaýyn kesel bejeriş edaralarynda, administratiw mejbur ediş ýa-da jenaýat iş ýörediş ätiýaçsyzlandyryş çäresi ulanylan adamlaryň saklanylýan ýerlerinde, Türkmenistanyň daşary ýurtlardaky diplomatik wekilhanalarynyň ýanynda döredilen uýastoklarda sanawa girizilen sala salşyga gatnaşyjylaryň hemmesi ses beren mahalynda uýastok topary ses bermek tamamlandy diýip ygılan edip we bellenen wagtdan öňsesleri sanamaga girişip biler.

2. Uýastok topary sala salşyga gatnaşyjylaryň sanawy esasynda uýastokda sala salşyga gatnaşyjylaryň umumy sanyny, şeýle hem býulleteni alan sala salşyga gatnaşyjylaryň sanyny takyklaýar. Uýastok topary gutulardaky býulletenleriň esasynda ses bermäge gatnaşan sala salşyga gatnaşyjylaryň umumy sanyny, şol sanda möhletinden ön ses beren sala salşyga gatnaşyjylaryň we ses berilýän jaýdan daşarda ses beren sala

salşyga gatnaşyjylaryň sanyny; ses bermäge goýlan her bir mesele boýunça aýratynlykda: "hawa" ýa-da "tarapyna" diýip ses beren sala salşyga gatnaşyjylaryň sanyny; "ýok" ýa-da "garşysyna" diýip ses beren sala salşyga gatnaşyjylaryň sanyny; hakyky däl diýlip ykrar edilen býulletenleriň sanyny; ulanylmaz ýaly edilen býulletenleriň sanyny takyklaýar.

3. Eger býulleten bellenilen nusgada bolmadyk, birden köp bellik edilen ýa-da onda hiç hili bellik edilmedik bolsa, onda ol býulletenler hakyky däl diýlip hasap edilýär. Býulleteniň hakykylygy barada dörän şübhe uçastok toparý tarapyndan sese goýmak arkaly çözülýär.

4. Sesleri sanamagyň netijesine uçastok toparynyň mejlisinde garalýar we oluçastok boýunça düzülýän teswirnama girizilýär. Teswirnama toparýň başlygy, başlygynyň orunbasary, kätibi we agzalary gol çekýärler hem-de teswirnama uçastok toparynyň başlygy ýa-da onuň orunbasary tarapyndan yglan edilýär, soňra haýal edilmän ýokarda durýan degişli sala salşyk toparyna iberilýär. Teswirnamanyň ýanyna toparýň agzalarynyň bar bolan aýratyn pikirleri, ses bermegiň barşynda ýa-da sesler sanalanda ýol berlen düzgün bozulmalar hakynda topara gelip gowşan arzalar we şikaýatlar goşulýar. Teswirnamalaryň nusgasy uçastogyň jaýynda hemmeleriň tanyşmagy üçin goýulýar. Uçastok toparynyň teswirnamasynyň tassyklanylan nusgasyny teklipleri toparýň agzasynyň, synçynyň almaga hukugy bardyr.

49-njy madda. Sala salşygyň jemlerini jemlemek

1. Ählihalk sala salşygyň etrap, şäher boýunça jemlerini uçastok toparlarynyň teswirnamalarynyň esasynda degişli etrabyň, şäheriň sala salşyk toparý öz mejlisinde jemleýär.

2. Etrabyň, şäheriň sala salşyk toparý ählihalk sala salşygyň çäk boýunça jemleri hakynda teswirnama düzýär, oňa toparýň başlygy, başlygynyň orunbasary, kätibi we agzalary gol çekýärler. Etrabyň, şäheriň sala salşyk toparý teswirnama düzülenenden soň sala salşygyň jemlerini yglan edýär we bu teswirnamanyň ýanyna uçastok toparlarynyň teswirnamalaryny goşup welaýatyň sala salşyk toparyna iberýär. Teswirnamanyň nusgasy sala salşyk toparynyň jaýynda hemmeleriň tanyşmagy üçin goýulýar. Etrabyň, şäheriň sala salşyk toparynyň teswirnamasynyň tassyklanylan nusgasyny teklipleri toparýň agzasynyň, synçynyň almaga hukugy bardyr.

3. Welaýatyň sala salşyk toparý etraplaryň, şäherleriň sala salşyk toparlarynyň teswirnamalarynyň esasynda welaýat boýunça ählihalk sala salşygyň çäk boýunça jemleri hakynda teswirnama düzýär hem-de teswirnamanyň ýanyna etraplaryň, şäherleriň, uçastok toparlarynyň teswirnamalaryny goşup Merkezi saýlaw toparyna iberýär. Welaýatyň sala salşyk toparynyň teswirnamasynyň tassyklanylan nusgasyny teklipleri toparýň agzasynyň, synçynyň almaga hukugy bardyr.

4. Merkezi saýlaw toparý welaýatlaryň, etraplaryň, şäherleriň, uçastok toparlarynyň teswirnamalarynyň esasynda ses berlen gününden soň üç günden gijä goýman ählihalk sala salşygyň jemini jemleýär we teswirnama düzýär, oňa Merkezi saýlaw toparynyň başlygy, başlygynyň orunbasary, kätibi we agzalary gol çekýärler.

Teswirnama düzülenenden soň ählihalk sala salşygyň jemleri yglan edilýär we teswirnamanyň nusgasy Merkezi saýlaw toparynyň jaýynda hemmeleriň tanyşmagy üçin goýulýar. Merkezi saýlaw toparynyň teswirnamasynyň tassyklanylan nusgasyny teklipleri toparýň ýolbaşçysynyň almaga hukugy bardyr.

5. Ýerli sala salşygyň jemlerini uçastok toparlarynyň teswirnamalarynyň esasynda degişli etrapdaky şäheriň, şäherçäniň, geňeşligiň sala salşyk toparý öz mejlisinde jemleýär.

6. Sala salşykda ses bermäge gatnaşan sala salşyga gatnaşyjylaryň ýarysyndan köpüsisala salşyga goýlan meseläniň tarapyna ses berseler, ol kabul edilen diýlip hasap edilýär.

7. Aýry-aýry sala salşyk uçastoklary boýunça ählihalk sala salşygyň barşynda ýa-da sesler sanalanda şu Kanunyň talaplarynyň bozulmalaryna ýol berlendigi üçin, eger olar Türkmenistan boýunça sala salşygyň jemlerine täsir eden bolsa, Merkezi saýlaw topary tarapyndan ählihalk sala salşygy hakyky däl diýlip ykrar edilip bilner.

Şeýle düzgün bozulma hakynda şikaýat teklipleri toparyň ýolbaşçysy, syýasy partiýanyň, jemgyýetçilik birleşiginiň degişli edarasy tarapyndan sala salşygyň geçirilen gününüň yz ýanyndaky günden gijä galman Merkezi saýlaw toparyna berilýär. Merkezi saýlaw topary şikaýata üç günden gijä goýman garaýar.

Merkezi saýlaw toparynyň karary teklipleri toparyň ýolbaşçysy, syýasy partiýanyň, jemgyýetçilik birleşiginiň degişli edarasy tarapyndan baş gününň dowamynda Türkmenistanyň Ýokary kazyýetine şikaýat edilip bilner.

8. Ýerli sala salşygyň barşynda ýa-da sesler sanalanda aýry-aýry uçastoklar boýunça şu Kanunyň talaplarynyň bozulmalaryna ýol berlendigi üçin, eger olar ýerli sala salşygyň jemlerine täsir eden bolsa, degişli çägiň sala salşyk topary tarapyndan ýerli sala salşyk hakyky däl diýlip ykrar edilip bilner. Bu barada şikaýat ýokarda bellenen tertipde degişli etrabyň, şäheriň sala salşyk toparyna berilýär we garalýar, toparyň kararyna welaýatyň sala salşyk toparyna ýa-da kazyýete şikaýat edilip bilner.

50-nji madda. Gaýtadan ses bermek

1. Ählihalk sala salşygy geçirilende onuň jemlerine täsir edip biljek ýol berlen düzgün bozulmalar hakynda teklipleri toparyň ýolbaşçysynyň, syýasy partiýanyň, jemgyýetçilik birleşiginiň merkezi edarasynyň şikaýaty boýunça Merkezi saýlaw topary düzgün bozulmalaryň bolan uçastoklarynda iki hepdäniň içinde gaýtadan ses bermegi geçirmek hakynda ýa-da Türkmenistanyň çäginde üç aýyň içinde gaýtadan ses bermegi geçirmek hakynda karar kabul etmäge hukuklydyr.

2. Ýerli sala salşyk geçirilende onuň jemlerine täsir edip biljek ýol berlen düzgün bozulmalar hakynda teklipleri toparyň ýolbaşçysynyň, syýasy partiýanyň, jemgyýetçilik birleşiginiň degişli guramasynyň şikaýaty boýunça etrapdaky şäheriň, şäherçäniň, geňeşligiň sala salşyk topary düzgün bozulmalaryň bolan uçastoklarynda iki hepdäniň içinde gaýtadan ses bermegi geçirmek hakynda ýa-da degişli çäkde iki aýyň içinde gaýtadan ses bermegi geçirmek hakynda karar kabul etmäge hukuklydyr.

51-nji madda. Sala salşygyň jemlerini çap etmek

Ählihalk sala salşygyň jemlerihakyndaky habar Merkezi saýlaw topary, ýerli sala salşygyň jemleri hakyndaky habar degişli etrapdaky şäheriň, şäherçäniň, geňeşligiň sala salşyk topary tarapyndan sala salşygyň geçirilen gününden soň on günden gijä goýman köpçülikleýin habar beriş serişdelerinde resmi taýdan çap edilýär.

VII BAP. SALA SALŞYGYŇ JEMLERI BOÝUNÇA ÇÖZGÜTLER

52-nji madda. Sala salşygyň jemleri boýunça kabul edilen çözügütleriň güýje girmegi

1. Ählihalk sala salşygyň jemleri boýunça kabul edilen çözügütler resmi taýdan çap

edilenden on gün soň güýje girýär.

2. Ýerli sala salşygyň jemleri boýunça kabul edilen karar ilatyň dykgatyna ýetirilen gününden güýje girýär.

53-nji madda. Sala salşygyň jemleri boýunça çözgütleriň hökmanylygy

1. Sala salşygyň jemleri boýunça kabul edilen çözgüt gutarnyklydyr. Ählihalk sala salşygyň çözgüdi Türkmenistanyň ähli çäginde hökmany güýje eýedir, ýerli sala salşygyň çözgüdi – deňişli dolandyryş-çäk birliginiň çäginde hökmany güýje eýedir.

2. Sala salşygyň jemleri boýunça kabul edilen çözgütler diňe sala salşyk arkaly ýatyrylyp ýa-da üýtgedilip bilner.

VIII BAP. SALA SALŞYGY MALIÝELEŞDIRMEK

54-nji madda. Sala salşygy maliýeleşdirmek

1. Sala salşyga taýýarlyk görmegiň we geçirmegiň çykdajylary Türkmenistanyň Döwlet býujetiniň serişdeleriniň hasabyna maliýeleşdirilýär. Sala salşygy maliýeleşdirmegiň tertibi Merkezi saýlaw topary tarapyndan Türkmenistanyň Maliýe ministrligi bilen ylalaşylyp belleniýär.

2. Sala salşygyň Türkmenistanyň döwlet häkimiýet we ýerli öz-özünü dolandyryş edaralary, fiziki we ýuridik şahslary, şeýle hem daşary ýurt döwletleri, daşary ýurt döwlet edaralary, guramalary we kärhanalary, beýleki daşary ýurt ýuridik şahslary, olaryň şahamçalary we wekillikleri, daşary ýurt raýatlary, halkara guramalary, gatnaşyjylary daşary ýurt fiziki we ýuridik şahslary bolup durýan Türkmenistanda hasaba alnan ýuridik şahslar tarapyndan hiç hili görnüşde maliýeleşdirilmegine ýol berilmeýär.

Sala salşyk hakynda kanunçylygy kämilleşdirmegiň maksatnamalaryny, habarlaýyn, bilim beriş, ylmy-barlag maksatnamalarynyň, sala salşyklaryň tehniki taýýarlygynyň, sala salşyga gatnaşyjylaryň hukuk medeniýetini ýokarlandyrmagyň maliýeleşdirilmegi sala salşyklary maliýeleşdirmek diýlip hasap edilmeýär.

3. Türkmenistanyň Döwlet býujetiniň serişdeleriniň hasabyna şu aşakdaky çykdajylar maliýeleşdirilýär:

1) çap önümlerini taýýarlamak we neşir işlerini amala aşyrmak;

2) enjamlary (şol sanda, tehnologikenjamlary), sala salşygy we sala salşyk toparlarynyň ygtyýarlyklaryny üpjün etmek üçin zerur bolan beýleki maddy gymmatlyklary edinmek, getirmek we ýerleşdirmek;

3) sala salşyk toparlary bilen aragatnaşygy (telefon, faksimil, poçta, elektron aragatnaşyklaryny), sala salşyga taýýarlyk görmek we geçirmek bilen baglanyşykly ulag çykdajylaryny üpjün etmek;

4) sala salşyk resminamalaryny getirmek, saklamak, ony arhiwe bermäge ýa-da ýok etmäge taýýarlamak;

5) sala salşyk uçastoklarynyň sanawlaryny, olaryň çäklerini, ýerleşýän ýerlerini uçastok toparlarynyň düzümini görkezmek bilençap etmek;

6) teklipleri toparyň, syýasy partiýalaryň, jemgyýetçilik birleşikleriniň wekillerine, raýatlaratölegsiz tertipdäki efir wagtyny, çap meýdanyny bermek;

7) köpçülikleýin habar beriş serişdelerinde sala salşyk toparlarynyň habarlaryny çap etmek;

8) sala salşygyň geçirilýän günü sala salşyk toparlarynyň agzalary üçin nahar guramak (her bir agza gündelik harjy ölçegde);

9) sala salşyga taýýarlyk görmek we geçirmek, şeýle hem sala salşyk toparlarynyň işini üpjün etmek bilen baglanyşykly gaýry çykdajylar.

4. Sala salşyk toparlary sala salşyga taýýarlyk görmek we geçirmek üçin bölünip berlen serişdeleri çykdajylaryň tassyklanylan sanawyna laýyklykda harç edýärler. Ýokarda durýan sala salşyk topary aşakda durýan sala salşyk toparlarynyň çykdajylaryny merkezleşdirilen tertipde töläp biler.

5. Etraplaryň, şäherleriň sala salşyk toparlary maliýe serişdeleriniň harç edilişi barada hasabatly sala salşygyň geçirilen gününden soň on baş günden gijä goýman welaýatyň sala salşyk toparyna berýärler. Welaýatsala salşyk toparlary maliýe serişdeleriniň harç edilişi barada hasabatly sala salşygyň geçirilen gününden soň bir aýdan gijä goýman Merkezi saýlaw toparyna berýärler.

6. Merkezi saýlaw topary Türkmenistanyň Döwlet býujetinden sala salşyga taýýarlyk görmek we geçirmek üçin bölünip berlen serişdeleriň sala salşyk toparlary tarapyndan harç edilişi baradaky maliýe hasabatly Türkmenistanyň Ministrler Kabinetine hem-de Türkmenistanyň Maliýe ministrligine berýär.

7. Sala salşyk toparlarynyň başlyklary bölünip berlen serişdelere ygtyýar edýärler we maliýe resminamalarynyň şol toparlaryň maliýe meseleleri boýunça kararlaryna laýyk gelmegi üçin jogapkärçilik çekýärler.

55-nji madda. Sala salşyga taýýarlyk görmäge we geçirmäge bölünip berlen serişdeleriň harçlanyşyna gözegçilik

1. Türkmenistanyň Döwlet býujetinden sala salşyk toparlaryna bölünip berlen serişdeleriň maksatlaýyn harçlanylyşyna gözegçilik etmek üçin sala salşygy bellemek hakynda karar resmi taýdan çap edilen gününden on baş günden gijä galman Merkezi saýlaw toparynyň ýanynda ýedi agzadan köp bolmadyk düzümdäki gözegçilik-derňew topary döredilýär.

Gözegçilik-derňew toparynyň guramaçylyk we iş tertibi Merkezi saýlaw topary tarapyndan kesgitlenilýär.

2. Gözegçilik-derňew toparynyň düzümine Merkezi saýlaw toparynyň edarasynyň, maliýe, hukuk goraýjy we beýleki döwlet edaralarynyň hünärmenleri çekilip bilner. Degişli edaralar hünärmenleri Merkezi saýlaw toparynyň ygtyýaryna onuň talapnamasy boýunça iş sapary bilen ibermäge borçludylar.

3. Gözegçilik-derňew toparynyň işiniň guramaçylyk, hukuk we maddy-enjamlaýyn üpjünçiligi Merkezi saýlaw topary tarapyndan amala aşyrylýar.

4. Gözegçilik-derňew topary Merkezi saýlaw toparynyň karary boýunça:

1) sala salşyk toparlarynyň maliýe hasabatlaryny barlaýar;

2) sala salşyk toparlaryndan, döwlet edaralaryndan, fiziki we ýuridik şahslardan öz ygtyýarlyklaryna degişli meseleler boýunça maglumatlary alýar. Gözegçilik-derňew toparynyň ýüztutmalaryna jogaplar we onuň soran maglumatlary üç gün möhletde, ses bermäge baş we şondan az gün galanynda we ses berilýän günbolsa – haýal etmän berilýär;

3) wagyz işlerini geçirmegiň bellenen maliýe tertibiniň berjaý edilişine, sala salşygy geçirmek bilen gös-göni baglanyşykly bolan beýleki çäreleriň maliýe taýdan amala aşyrylyşyna gözegçilik edýär;

4) sala salşygy maliýeleşdirmekde ýol berlen maliýe düzgün bozulmalar barada resminamalary düzýär;

5) Merkezi saýlaw toparynyň önünde fiziki we ýuridik şahslara olar tarapyndan sala salşygymaliýeleşdirmekde goýberilen düzgün bozulmalar üçin jogapkärçilik çäresiniň

ulanylmagy barada meseleleri goýýar;

6) bilermenleri barlaglary geçirmäge, netijenamalary we bilermenlik bahalaryny taýýarlamaga çekýär.

IX BAP. JEMLEÝJI DÜZGÜNLER

56-njy madda. Sala salşyk toparlarynyň kararlaryna we (ýa-da) hereketlerine (hereketsizligine) şikaýat etmek

1. Sala salşyk toparlarynyň, olaryň wezipeli adamlarynyň raýatlaryň saýlaw hukugyny, şu Kanunyň, Türkmenistanyň beýleki kadalaşdyryjy hukuk namalarynyň talaplaryny bozýan kararlaryna we (ýa-da) hereketlerine (hereketsizligine) ýokarda durýan sala salşyk toparyna şikaýat edilip bilner.

2. Şikaýatlar bilen raýatlar, teklipleri topar, syýasy partiýalaryň, jemgyýetçilik birleşikleriniň guramalary, synçylar, köpçülikleýin habar beriş serişdeleriniň wekilleri, şeýle hem sala salşyk toparlary ýüz tutup bilerler. Şikaýat esaslandyrylan bolmalydyr we ol esaslanylýan subutnamalar bilen bilelikde berilmelidir.

Sala salşyk toparynyň adyndan şikaýat sala salşyk toparynyň karary esasyndaberilýär, ol karar şikaýatyň ýanyna goşulýar.

3. Sala salşyklara taýýarlyk görmegiň barşynda gelip gowşan şikaýatlar sala salşyk toparlary tarapyndan şikaýatyň gelip gowşan pursadyndan beýläk üç gün möhletde, sala salşygyň geçirilýän gününň öň ýanyndaky günde ýa-da sala salşygyň geçirilýän günü bolsa haýal edilmän garalmaga degişlidir.

Eger-de sala salşyga taýýarlyk görmegiň barşynda gelip gowşan şikaýatlarda görkezilen maglumatlar goşmaça barlaglary talap edýän bolsa, olara baş gün möhletden gijä goýman garalýar.

4. Ses berlişiniň jemlerine ses berlişiniň jemleri jemlenilenden soň, üç gününň dowamynda şikaýat edilip bilner.

Sala salşygyň jemlerine sala salşygyň jemleri jemlenilenden soň üç gününň dowamynda şikaýat edilip bilner.

5. Şikaýatlara garalanda gyzyklanýan taraplar, hereketine (hereketsizligine) şikaýat edilýän şahslar ýa-da olaryň wekillerisala salşyk toparynyň mejlisiniň geçýän günü we ýeri barada öňünden habarly edilýär. Görkezilen şahslaryň garalýan meseläniňdüyý manysybarada düşündiriş bermäge we subutnamalary görkezmäge hukugy bardyr. Ýokarda durýan sala salşyk toparynyň aşakda durýan toparnyň kararyny ýatyrmaga we şikaýatyň mazmuny boýunça karar kabul etmäge hukugy bardyr.

57-nji madda. Döwlet häkimiýet we ýerli öz-özüni dolandyryş edaralarynyň we olaryň wezipeli adamlarynyň, salasalşygataýýarlyk görmek we geçirmek işine gatnaşyjylaryň kararlaryna we (ýa-da) hereketlerine (hereketsizligine) kazyýete şikaýat etmek

1. Döwlet häkimiýet we ýerli öz-özüni dolandyryş edaralarynyň weolaryň wezipeli adamlarynyň, sala salşyk toparlarynyň, sala salşyga taýýarlyk görmek we geçirmek işine gatnaşyjylaryň raýatlaryň saýlaw hukuklaryny bozýan kararlaryna we (ýa-da) hereketlerine (hereketsizligine), şeýle hem teklipleri toparnyň, syýasy partiýalaryň, jemgyýetçilik birleşikleriniň guramalarynyň şu Kanunyň talaplaryny bozýan hereketleri kazyýete şikaýat edilip bilner.

2. Kazyýetler öz işlerini (şol sanda, dynç günleri hem) şikaýatlara öz wagtynda

garalmagyny üpjün edip biler ýaly tertipde guramaga borçludyr.

3. Şikâýatlar bilen raýatlar, teklipleri toparnyň, syýasy partiýalaryň, jemgyýetçilik birleşikleriniň, köpçülikleýin habar beriş serişdeleriniň wekilleri, synçylar, şeýle hem sala salşyk toparlary ýüz tutup bilerler. Şikâýat esaslandyrylan bolmalydyr we ol esaslanýan subutnamalar bilen bilelikde berilmelidir.

Sala salşyk toparynyň adyndan şikâýat sala salşyk toparynyň karary esasyndaberilýär, ol karar şikâýatyň ýanyna goşulýar.

4. Kazyýet tarapyndan şikâýata garamak üçin kabul edilen we raýatyň ýa-da sala salşyga taýýarlyk görmek we geçirmek işine gatnaşyjylaryň sala salşyk toparyna şoňa meňzeş şikâýat bilen ýüz tutan halatynda sala salşyk topary şikâýata garamagy kazyýetiň çözgüdi kanuny güýje girýänçä togtadýar. Kazyýet degişli sala salşyk toparyny gelip gowşan şikâýat barada habarly edýär.

5. Sala salşyga taýýarlyk görmegiň barşynda gelip gowşan şikâýatlar kazyýet tarapyndan şikâýatyň gelip gowşan pursadyndan beýläk üç gün möhletde, sala salşygyň geçirilýän gününüň ön ýanyndaky günde ýa-da sala salşygyň geçirilýän günü bolsa haýal edilmän garalmaga degişlidir.

Eger-de sala salşyga taýýarlygyň barşynda gelip gowşan şikâýatlarda görkezilen maglumatlar goşmaça barlaglary talap edýän bolsa, olara baş gün möhletden gijä goýman garalýar.

6. Kazyýet mejlisiniň geçirilýän wagty we ýeri barada degişli tertipde habarly edilen şikâýat edijiniň, hereketine (hereketsizligine) şikâýat edilýän şahslaryň, olaryň wekilleriniň, şeýle hem degişli sala salşyk toparlarynyň, döwlet häkimiýet, ýerli öz-özüni dolandyryş edaralarynyň wekilleriniň, beýleki gyzyklanýan şahslaryň kazyýete gelmezligi işiň garalmagy we çözülmegi üçin päsgelçilik bolup durmaýar.

7. Ses berlişiniň jemlerine, ýokarda durýan degişli sala salşyk topary ses berlişiniň jemleri boýunça şikâýata garanyndan soň, üç günün dowamynda kazyýete şikâýat edilip bilner.

8. Kazyýet degişli sala salşyk toparynyň kararyny şu Kanunda, Türkmenistanyň beýleki kadalaşdyryjy hukuknamalarynda göz önünde tutulan halatlarda ýatyryp biler.

Sala salşyk toparynyň karary kazyýet tarapyndan ýatyrylan bolsa, onda kazyýetiň çözgüdi esasynda täze karary şol mesele boýunça karary ýatyrylan sala salşyk topary ýa-da ýokarda durýan sala salşyk topary kabul etmäge borçludyr.

9. Merkezi saýlaw toparynyň, onuň wezipeli adamlarynyň kararlaryna we (ýa-da) hereketlerine (hereketsizligine) Türkmenistanyň Ýokary kazyýetine şikâýat edilip bilner.

58-nji madda. Raýatlaryň sala salşyga gatnaşmak hukuklarynyň bozulandygy üçin jogapkärçilik

Şu adamlar raýatlaryň sala salşyga gatnaşmak hukuklarynyň bozulmagy üçin Türkmenistanyň kanunçylygyna laýyklykda jogapkärçilik çekýärler:

1) zorluk ulanmak, aldaw, haýbat atmak, galplaşdyrmak ýoly bilen ýa-da başga usullar arkaly Türkmenistanyň raýatynyň sala salşyga gatnaşmak hukugyny erkin amala aşyrmagyna päsgel berýänler ýa-da ses bermegiň gizlinligini bozýanlar ýa-da sala salşyga gatnaşyjylaryň sanawy bilen tanyşmaga bolan hukugyny bozýanlar ýa-da raýatlara sala salşyga hödürlenilýän meseläniň tarapynda goluny goýmaga mejbur edýänler ýa-da päsgel berýänler, şeýle hem bu gollary galplaşdyrmaga gatnaşýanlar ýa-da raýatlara bermitbermegi amala aşyrýanlar;

2) özüniň wezipe ýa-da gulluk ýagdaýynyň artykmaçlygyny peýdalanýanlar ýa-da sala salşygy maliýeleşdirmegiň kadalaryny bozýanlar, şol sanda öz üstlerine ýüklenilen

borçlaryň tersine gitmek bilen, sala salşyk toparlaryna serişdeleriň geçirilmegini bökdeýänler ýa-da raýatlara olara başga şahslara ses bermäge mümkinçilik bermek maksady bilen býulletenleri berenler ýa-da sala salşygyň resminamalarynyň galplaşdyrylmagyny amala aşyranlar, görnetin ýalan resminamalary düzenler we berenler, sesleri görnetin nädogry sanamagy ýa-da ses bermegiň jemlerini görnetin nädogry takyklamagy, sala salşygyň netijelerini kesgitlemegi görnetin nädogry amala aşyranlar, ses bermegiň jemleri, sala salşygyň netijeleri baradaky maglumatlary bermedikler ýa-da çap etmedikler;

3) raýatlaryň, teklipleri toparýň, sala salşyk toparlarynyň agzalarynyň, synçylaryň, köpçülikleýin habar beriş serişdeleriniň wekilleriniň hukuklaryny bozýanlar;

4) sala salşyk uçaroklarynda raýatlaryň sala salşyga gatnaşmak hukuklaryny amala aşyrmagyna päsgel berýänler ýa-da wagyz işlerini geçirmegiň kadalaryny bozýanlar, şol sanda sala salşygyň geçirilýän gününüň öň ýanyndaky ýa-da sala salşyk günü wagyz işlerini alyp barýanlar ýa-da sala salşyk toparlarynyň öz wezipelerini ýerine ýetirmekleri bilen baglanyşykly işine päsgel berýänler ýa-da bikanun goşulýanlar ýa-da býulletenleri ses berilýän jaýdan bikanun çykaranlar ýa-da sala salşygyň geçirilmegi üçin bölünip berlen býujet serişdeleriniň harçlanyşy barada maliýe hasabatlaryny bermeyänler.

59-njy madda. Şu Kanunyň güýje girmegi

1. Şu Kanun resmi taýdan çap edilen gününden güýje girýär.

2. 1993-nji ýylyň 12-nji aprelinde kabul edilen "Referendum hakynda" Türkmenistanyň Kanunyny (Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 1993 ý., №4, 31-nji madda) güýjüni ýitiren diýip hasap etmeli.

**Türkmenistanyň
Prezidenti**

**Gurbanguly
Berdimuhamedow**

Aşgabat şäheri.

2012-nji ýylyň 4-nji awgusty.

№ 312-IV.

Symfony\Component\HttpFoundation\File\Exception\FileNotFoundException: The file "C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\public\Sala salşyk hakynda.doc" does not exist in file C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\symfony\HttpFoundation\File\File.php on line 36

```
#0 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\symfony\HttpFoundation\BinaryFileResponse.php(94): Symfony\Component\HttpFoundation\File\File->__construct('C:\\Users\\Admini...')
#1 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\symfony\HttpFoundation\BinaryFileResponse.php(52): Symfony\Component\HttpFoundation\BinaryFileResponse->setFile('C:\\Users\\Admini...', 'attachment', false, true)
#2 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Routing\ResponseFactory.php(165): Symfony\Component\HttpFoundation\BinaryFileResponse->__construct('C:\\Users\\Admini...', 200, Array, true, 'attachment')
#3 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\app\Http\Controllers\ActController.php(35): Illuminate\Routing\ResponseFactory->download('C:\\Users\\Admini...')
#4 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Routing\Controller.php(54): App\Http\Controllers\ActController->export_word('36681')
#5 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Routing\ControllerDispatcher.php(45): Illuminate\Routing\Controller-
```

```
>callAction('export_word', Array)
#6 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMT\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Routing\Route.php(262): Illuminate\Routing\ControllerDispatcher->dispatch(Object(Illuminate\Routing\Route), Object(App\Http\Controllers\ActController), 'export_word')
#7 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMT\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Routing\Route.php(205): Illuminate\Routing\Route->runController()
#8 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMT\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Routing\Router.php(721): Illuminate\Routing\Route->run()
#9 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMT\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(128): Illuminate\Routing\Router->Illuminate\Routing\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#10 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMT\www\app\Http\Middleware\Check.php(30): Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#11 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMT\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): App\Http\Middleware\Check->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#12 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMT\www\app\Http\Middleware\Locale.php(27): Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#13 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMT\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): App\Http\Middleware\Locale->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#14 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMT\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Routing\Middleware\SubstituteBindings.php(50): Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#15 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMT\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Illuminate\Routing\Middleware\SubstituteBindings->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#16 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMT\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Foundation\Http\Middleware\VerifyCsrfToken.php(78): Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#17 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMT\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Illuminate\Foundation\Http\Middleware\VerifyCsrfToken->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#18 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMT\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\View\Middleware\ShareErrorsFromSession.php(49): Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#19 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMT\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Illuminate\View\Middleware\ShareErrorsFromSession->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#20 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMT\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Session\Middleware\StartSession.php(121): Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#21 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMT\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Session\Middleware\StartSession.php(64): Illuminate\Session\Middleware\StartSession->handleStatefulRequest(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Illuminate\Session\Store), Object(Closure))
#22 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMT\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Illuminate\Session\Middleware\StartSession->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#23 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMT\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Cookie\Middleware\AddQueuedCookiesToResponse.php(37): Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#24 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMT\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Illuminate\Cookie\Middleware\AddQueuedCookiesToResponse->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#25 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMT\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Cookie\Middleware\EncryptCookies.php(67): Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#26 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMT\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Illuminate\Cookie\Middleware\EncryptCookies->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#27 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMT\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(103): Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#28 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMT\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Routing\Router.php(723): Illuminate\Pipeline\Pipeline-
```

```
>then(Object(Closure))
#29 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Routing\Router.php(698): Illuminate\Routing\Router-
>runRouteWithinStack(Object(Illuminate\Routing\Route), Object(Illuminate\Http\
Request))
#30 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Routing\Router.php(662): Illuminate\Routing\Router-
>runRoute(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Illuminate\Routing\Route))
#31 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Routing\Router.php(651): Illuminate\Routing\Router-
>dispatchToRoute(Object(Illuminate\Http\Request))
#32 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Foundation\Http\Kernel.php(167): Illuminate\Routing\Router-
>dispatch(Object(Illuminate\Http\Request))
#33 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(128): Illuminate\Foundation\Http\Kernel-
>Illuminate\Foundation\Http\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#34 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\livewire\livewire\
src\DisableBrowserCache.php(19): Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\
{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#35 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Livewire\DisableBrowserCache-
>handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#36 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Foundation\Http\Middleware\TransformsRequest.php(21): Illuminate\
Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#37 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Foundation\Http\Middleware\ConvertEmptyStringsToNull.php(31):
Illuminate\Foundation\Http\Middleware\TransformsRequest->handle(Object(Illuminate\
Http\Request), Object(Closure))
#38 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Illuminate\Foundation\Http\Middleware\
ConvertEmptyStringsToNull->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#39 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Foundation\Http\Middleware\TransformsRequest.php(21): Illuminate\
Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#40 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Foundation\Http\Middleware\TrimStrings.php(40): Illuminate\Foundati
on\Http\Middleware\TransformsRequest->handle(Object(Illuminate\Http\Request),
Object(Closure))
#41 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Illuminate\Foundation\Http\Middleware\
TrimStrings->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#42 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Foundation\Http\Middleware\ValidatePostSize.php(27): Illuminate\
Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#43 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Illuminate\Foundation\Http\Middleware\
ValidatePostSize->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#44 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Foundation\Http\Middleware\PreventRequestsDuringMaintenance.php(86):
Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Ht
tp\Request))
#45 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Illuminate\Foundation\Http\Middleware\
PreventRequestsDuringMaintenance->handle(Object(Illuminate\Http\Request),
Object(Closure))
#46 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\fruitcake\laravel-
cors\src\HandleCors.php(38): Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\
{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#47 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Fruitcake\Cors\HandleCors-
>handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#48 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Http\Middleware\TrustProxies.php(39): Illuminate\Pipeline\Pipeline-
>Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#49 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Illuminate\Http\Middleware\TrustProxies-
>handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
```

```
#50 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(103): Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\
Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#51 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Foundation\Http\Kernel.php(142): Illuminate\Pipeline\Pipeline-
>then(Object(Closure))
#52 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Foundation\Http\Kernel.php(111): Illuminate\Foundation\Http\Kernel-
>sendRequestThroughRouter(Object(Illuminate\Http\Request))
#53 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\public\index.php(52):
Illuminate\Foundation\Http\Kernel->handle(Object(Illuminate\Http\Request))
#54 {main}
```